ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20 ДИНАРА 1952

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XXI — Број 388
Субота, 6 јун 1959

ФЛАШ ГОРДОН

МАШИНЕ ЗА ПРЕЧИШЋАВАЊЕ ВАЗДУХА СУ ЗАУСТАВЉЕНЕ! КЛАДИМ СЕ ДА СУ ОНЕ ПОД КОНТРОЛОМ ЈЕДНОГ ЧОВЕКА!
ДА! НОАХИМА! СТАВИ ВАЗДУШНИ ШЛЕМ, ЗАРКОВЕ!

ЗАБОГА! ПАЛАТА ЈЕ СПАЉЕНА!
ТО ЈЕ УЧИНИО ОГОРЧЕНИ НАРОД!

ПОГУШИЋЕ СЕ ОД ДИМА... АКО НЕ НАЂЕМО МАШИНЕ ЗА ВАЗДУХ!

КАКО ДА У ОВИМ РУШЕВИНАМА НАЂЕМО ПРИСТУП ДО ЊИХ?
МОРАМО... И ТО ШТО ПРЕ!

ФЛАШЕ! МАШИНЕ БРУЈЕ ТАЧНО ИСПОД НАС!
БРЗО... РАСКРЧИМО КАМЕЊЕ!

ТУ СУ!
ПАЦОВСКА ЈАЗБИНА!

НОАХИМ... И ДЕЈЛ МУ ПОМАЖЕ ДА НАТОВАРИ ДВОКОЛИЦЕ!
НАМЕРАВА ДА УМАКНЕ СА ЗЛАТОМ... А ДА ОСТАВИ НАРОД ДА УМРЕ!

НЕНАОРУЖАНИ СМО... СEM OВA ДВА БОДЕЖА!
ЈА ЋУ ДА СИЂЕМ... ТИ БУДИ ЗАШТИТНИЦА!

ДОЗВОЉАВАШ ЛИ ДА ВАМ СЕ ПРИДРУЖИМ?

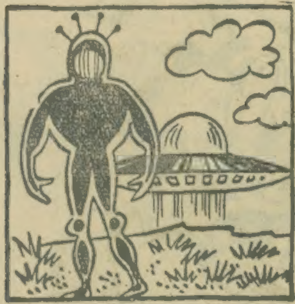
МОЖДА ЋЕ И ЗА МЕНЕ БИТИ МЕСТА У ВАШЕМ БАТИСКАФУ?
ФЛАШ!
НЕ ОДУСТАЈЕШ ОД БОРБЕ, ГОРДОНЕ?

ТИ УОБРАЖАВАШ ДА СИ НЕУНИШТИВ... АЛ' ЈА ЋУ ТИ ПОКАЗАТИ ДА СИ У ЗАБЛУДИ!

НА ТО ЋЕШ МАЛО ПРИЧЕКАТИ!

НАСТАВИЋЕ СЕ

Т.-29/59

ЛЕТЕЋИ ТАЊИРИ НИСУ РЕКЛИ СВОЈУ ПОСЛЕДЊУ РЕЧ

За нас су летећи тањири исто што су за Астеке били Кортезови коњи — изјавио је недавно директор Лабораторије за истраживања у Пасадени.

Мада се о летећим тањирима више не говори много, научници многих земаља посвећују ипак и сада овим необичним појавама приличну пажњу и свакодневно их прате и проучавају. Енглески, француски, амерички и руски научници се слажу у томе да летећи тањири нису само плод уобразиље. Сви они, па чак и Швајцарци познати са своје трезвености и реалности, чувају у сефовима и осигураним архивама драгоцене податке и десетине филмова о летећим тањирима и њиховим путањама. Стручњаци се, међутим, још нису сложили у томе шта уствари претстављају летећи тањири.

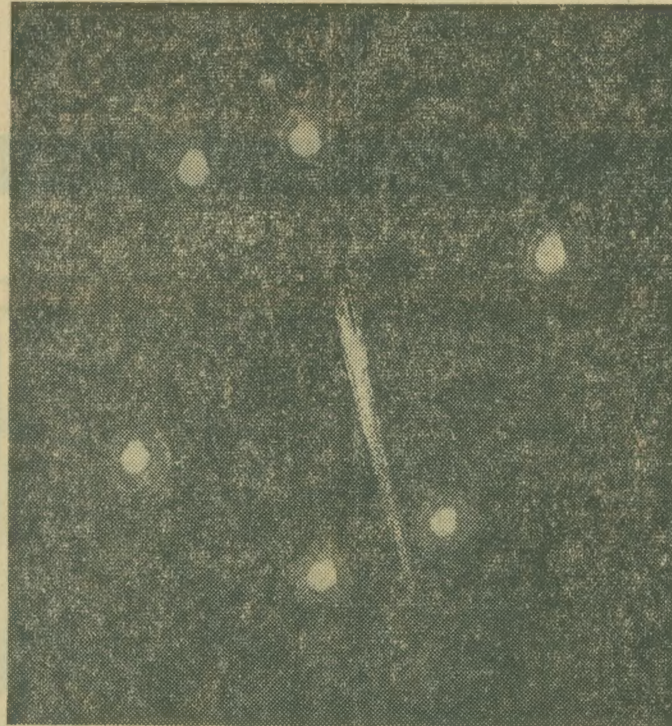
Још 1901 године када није постојао радио, Тесла је открио неке необичне сигнале непознатог порекла. Читавих 30 година он их је пратио и приметио да се понављају у правилним интервалима. У току 1931 године заинтересовао се за њих и Маркони. Пошто је поставио снажне пријемнике у Средоземљу у Јужној Америци добио је обећање од свих радиостаница на свету да ће једног дана у одређено време за пет минута прекинути све емисије.

У току тог апсолутног васељенског мира научник је добио сигнале у виду три тачке које одговарају слову С из Морзеове азбуке. Маркони је закључио да ови сигнали долазе са Марса. У току следећих година примећено је да се они јасно чују сваки пут када се Марс приближи Земљи и да су утолико јаснији уколико су две планете ближе једна другој. Занимљиво је да се и појаве познате под именом „летећи тањири“ исто тако понављају у одређеним временским интервалима који потсећају на некакав систем створен разумом.

Ајнштајн који је био познат са своје окретности и озбиљности поклонио је у своје време, крајем јула 1945 године, велику пажњу овоме, нарочито када су се они појавили за време прве атомске експлозије у Лос Аламосу и после у Јапану. О летећим тањирима са узбуђењем су причали и јапански пилоти који су се упуштали у двобоје са америчким супарницима за време Другог светског рата.

Иста запажања су забележили и совјетски пилоти у току окршаја против Јапана августа 1945 године.

Поуздано се не може утврдити шта се и да ли се иза летећих тањира нешто крије али одређене установе великих земаља и даље трагају за њима.

ФОТОГРАФИЈА ОВИХ ШЕСТ НЕПОЗНАТИХ МАШИНА СНИМЉЕНА ЈЕ ПОМОЋУ РАДАРА ИНСТАЛИРАНОГ НА АЕРОДРОМУ БЛИЗУ ВАШИНГТОНА. ДУГАЧКА МРЉА У СРЕДИНИ ЈЕ РЕАКТИВНИ АВИОН ПОСЛАТ ДА БИ ДОСТИГАО ТАЈАНСТВЕНЕ ЛЕТИЛИЦЕ. АЛИ УЗАЛУД. „ВЕОМА ПОВЕРЉИВ“ ОВАЈ ВРЛО РЕДАК ДОКУМЕНТ УПРАВО ЈЕ ОБЈАВЉЕН.

У Балтимору, у САД, пре неколико година је образован центар за проучавање летећих тањира, који окупља научнике, филозофе и мислиоце. Они су задужени да проучавају ове појаве и нађу решење мистерији. Центар не даје никаква саопштења, а неки независно од тога сматрају да су вештачка тела већ атерирала из васионе и то — на Земљу.

Недавно су руски научници који су проучавали трагове једног огромног метеорита палог још 1908 године недалеко од Бајкалског Језера, објавили претпоставку да се ради о вештачком телу које је дошло са Венере и експлодирало чим је додирнуло Земљу.

Воле да читају

Руси долазе у ред људи који доста читају а антикварнице су најмилија стецишта њихових интелектуалаца и студената. Књиге у антикварницама подељене су у три категорије: модерне књиге објављене после 1940 године, новије књиге објављене после 1917 године и старе и ретке књиге објављене пре 1917 године. Највише се у антикварницама траже речници а од њих се највише купују француски и енглески. Од домаћих писаца најомиљенији су Горки и руски класици а од страних Анатол Франс, Голсворти, Дикенс, Жил Верн и Мериме.

У Москви постоји 16 великих антикварница од којих су неке: Александра Бурденкина и Ивана Иванова старе преко пола столећа. Према подацима Министарства културе књижаре и антикварнице Совјетског Савеза имају сваке године два пута више посетилаца него биоскопи и позоришта! Преко 87 отсто грађана Москве имају своје приватне библиотеке које непрестано обогаћују новим издањима.

Са склоношћу Московљана за читањем може се упоредити расположење Парижана према књизи. Иако и они много читају последњи подаци изненађују: у Паризу има једва око хиљаду приватних библиотека, што значи да само сваки трихиљадити грађанин има своју библиотеку.

Испробане прве поштанске ракете

Немачко ракетно друштво из Бремена извршило је ових дана пробно избацивање прве две серије од по пет поштанских ракета помоћу којих је било достављено 5.000 писама и дописница из једног у друго предграђе града Саленбурга на обали Северног Мора. Свих десет ракета атерирало је помоћу падобрана на тачно одређени циљ, иако раздаљина коју су прелетеле износи пет километара. Ове пробе показале су да се ракете са сигурношћу могу употребити за достављање поште с једног острва на друго, разуме се ако ова нису превише удаљена, или с бродова на копно.

Лубенице без семенки

Један познати јапански биолог успео је недавно да после низа укрштања произведе прве лубенице без семенки. Уствари нова врста лубенице која је добила скраћено име „л. з. л.“ (лубеница за лењивце) има само једну семенку уместо неколико стотина. Али овај занимљиви проналазак није задовољио јапанске сладокусце, напротив, чак је изазвао читаву поплаву писама упућених од стране — љубитеља риба. Они захтевају од научника ништа мање него да произведу и рибе без костију.

Ништа ново...

Оклопе за заштиту од непријатељских хитаца изумели су стари Грци. Још у првом веку пре наше ере они су ткали дебеле оклопе од лана и вуне које ни најоштрија копља нису могла пробости. Плиније помиње да су стари Гали правили нарочите „блузе“ „које није могао пробити ни најоштрији бодеж нити уништити јара пламена“. Под Лујем XI француски витезови су се одрекли тешких металних оклопа и усвојили су лаке али врло отпорне — од свиле.

Панцир-кошуљу против пушчаног зрна изумео је париски „кројач-ортопедиста“ Дофемон 1780 године. Савремени листови су писали да су пред краљем у Аркебизи извршени експерименти издржљивости новог заштитног средства. Пошто су се на проби одлично показала његова својства поручени су одмах за војску. Први савремени панцир против пушчаних зрна изумео је 1868 Муратори.

Подморнице су одувек претстављале дело новатора али је прву, сличну данашњим, конструисао холандски хемичар Корнелијус ван Дребел (1572—1634). Средином 1604 године она је приказана у Лондону и изазвала дивљење: покретала су је под водом 12 веслача а ваздух који су они удисали произвођен је хемиским путем. Само пола века касније француски новатор Десон створио је знатно савршенију подморницу која је приказана у Амстердаму.

Синтетичка храна исто тако није изум новог доба. Још у XV веку Колумбо и његови другови приметили су да се домороци из Сесквемонаха за време дугих путовања и ратова хране неким прахом чији састав нису хтели да им открију. Али је ипак касније утврђено да је то осушено биље, корење и хранљиве соли. Домороци су тврдили да је довољна једна кашичица овог чудотворног концентрата да одрасли човек издржи цео дан. Лапонци, Татари, Мавари и други номадски народи употребљавали су исто тако разна „хранљива теста“ сличног састава.

Средином 1769 године неки Менсиер је приказао у Паризу пред краљем своје „таблете за супу начињене од месних екстракта“ и „прашак за печење“. За време Наполеона други грађанин је произвео „таблете за супу од сржи костију“ али људи тог доба осудили су његов изум на пропаст.

Сушено поврће самлевено у прах употребљавали су још стари Перуанци. Пред Француску револуцију 1786 године трговац и хемичар-аматер Рено продавао је у својој радњи „брашно од шаргарепе, келерабе и разног хранљивог корења, сушени кромпир и антискорбутни биљни прах начињен од ротквица, салате и морских алги“.

Голубове писмоноше води љубав

Немачки биолози открили су једну занимљиву појаву: у позадини летова голубова-писмоноша, који се с непогрешивом тачношћу враћају на место одакле су полетели, лежи — материнска љубав.

Чим у гнездо положе јаја, у телима ових голубова почне деловати хормон пролактин, који толико снажно потстиче матерински нагон да је голуб спреман да жртвује и живот за своје птиће. Немачки биолози тврде да је то онај исти хормон који код крава убрзава и повећава лучење млека.

Хормон утиче на голубове и за време лета и у њима појачава жељу да се „врате дому“ те на тај начин омогућује крилатим писмоношама да се оријентишу, чак и кад су хиљаде километара далеко од свог гнезда, и да брже лете.

„Највреднија“ железница

Железница, која саобраћа између Лонг Ајленда и Њујорка и свакодневно превози хиљаде лица важи као „највреднија“ железница у Северној Америци. Међутим, она жели да буде и најуслужнија. Отсада ће се путницима, ако при изласку из вагона пада киша, позајмљивати кишобрани на „часну реч“, тј. под претпоставком да ће бити враћени. Ове услуге неће оптеретити буџет дирекције никаквим новчаним издацима, јер она у свом депоу већ има неколико стотина кишобрана које су расејани путници заборавили у вагонима.

СВЕМИРСКИ БРОД — ЗА ДЕЦУ

„ВАСИОНСКИ БРОД СА ЧЛАНОВИМА ПОСАДЕ“

Једне вечери, пошто је завршен обед, човек подиже главу и више као за себе промрмља:

— Имам идеју.

— Какву идеју? — упитала га је зачуђено жена.

— Уочио сам да су наша деца потпуно незаинтересована за ове своје играчке. Значи, нису им привлачне.

— Али, — побунила се жена, — ту су модерни аутомобили, хеликоптери, бродови, железница. Шта си ти имао када си био у њиховим годинама?

— То баш и хоћу да ти кажем. Мени је отац правио дрвене чамце и колица, а ја сам сањао о бродовима и аутомобилима који сами могу да се крећу. Ове њихове играчке уствари би нешто значиле за нас. Јер дечја машта се брзо развија и стално иде далеко испред времена.

— Да не мислиш, ваљда, васионски брод да им изградиш! — додала је жена зачуђено и мало нерасположено.

— Баш то, — одговорио је човек смешећи се.

У кући инжењера Калиновског убрзо је у једном одељењу створена мала радионица. Све слободно време, пошто би се вратио са аеродрома где је радио, проводио је у тој својој соби. Цртао је планове, увијао спирале, правио конструкције. У радионицу је имала приступ само његова жена.

После два месеца рада, он је једне ноћи изашао у двориште, и док су деца мирно спавала склопио делове ракете X—3. Овај минијатурни васионски брод свакако је једини на свету. А направљен је од дасака прикуцаних ексерима, са унутрашњошћу прекривеном цртежима јунака из дечјих бајки.

Ујутру, када су се два малишана и девојчица пробудили и погледали кроз прозор своје собе, занемели су од чуда. У њиховој башти се налазио „прави“ васионски брод. Одушевљењу није било краја када су у њему нашли још и мали радар, телевизиски пријемник, атомски пулсатор, контролне уређаје, телефон и многе друге справе и апарате без којих се не може замислити једна васионска ракета.

Потекли су дани пуни задовољства и среће. Три мала члана посаде овог минијатурног ваздушног брода имају стално пуне руке посла око припрема „за узлетање“, летење кроз космос и слетање у тајанствени „кратер на Месецу“. И сами су нарочито опремљени — у сферичне прозрачне оклопе, како и доликује правим истраживачима васионе, јер су од родитеља сазнали да горе нема ваздуха. Понекад се деси, да, занесен игром, неко заборави да стави заштитни оклоп на главу, али после опомене другог члана „експедиције“ та се мала техничка омашка исправи, наравно без икаквих последица.

Додуше, „васионски брод“ X—3 никада неће узлетети из ове мале баште. Није ни време нити постоји разлог да ови малишани напусте свој родитељски дом. Али је тачно да је тај бродић однео дечју машту у нове и далеке области.

.... АТЕРИРАЛИ СМО У КРАТЕР НА МЕСЕЦУ. СТАВИТЕ СТАКЛЕНЕ ОКЛОПЕ...“ (ГОРЊА СЛИКА). ....„ПАЖЊА! ПАЖЊА! СПРЕМНИ ЗА ПОЛАЗАК!“ (ДОЊА СЛИКА)

МАЛИ »КУВАР« ВЕЛИКИХ КОМПОЗИТОРА

Куварица Рихарда Вагнера умрла је непосредно пред Други светски рат, у својој деведесетој години. Кати Валс, тада деветнаестогодишња девојка, сту-

пила је у Вегнерову службу одмах после првог извођења његових „Мајстора певача“ и остала је код њега четири године.

ВАГНЕР: Где је на пиреу монограм

Неколико година пред смрт изјавила је једном новинару:

— Нимало није било лако кувати за једног генија.

Зачине није смела да употребљава, а ипак је кисели купус, који је Вагнер веома радо јео, морао имати укус као да је зачињен. Довијала се на тај начин што је зачине — ким и бибер — везивала у чист комад платна и вадила из лонца пошто би купус био скуван. Животињске кости биле су „забрањене“, на сосовима се није смела ухватити „кожица“. Пире од кромпира смео се изнети на трпезу само ако је одозго био украшен Вагнеровим монограмом. Морала је увек да му се обраћа са „екселенцијо“. Најгоре је, ипак, било то што је Вагнер захтевао да вечера буде спремљена до седам часова, а он би се, међутим, редовно занео у свој рад, тако да је морала да му је подгрева понекад и после поноћи. Тек кад се Вагнер оженио Козимом, у кући је завладао бар некакав ред.

*

ПУЧИНИ: Чезнем за пасуљем

Пучини је најрадије јео бели пасуљ, што дознајемо из његових писама. Али, пасуљ је морао бити спремљен на уљу. Као студент музике он је често писао својој мајци молећи је да му пошаље пасуља. „Добро знам да мораш да пазиш на сваку пару. Али, толико чезнем за пасуљем. Чак и кад је постао богат и славан композитор, остао је веран свом омиљеном јелу. Само, то више није био „клот“ пасуљ, штедљиво преливен с мало уља, већ богато зачињен лишћем жалфије, белим луком и бибером. Рецепт великог композитора: пасуљ се потопи у хладну воду, а затим се кува најмање три часа.

*

БЕТОВЕН: Мудрост се не једе кашиком

Све до данас сачувале су се Бетовенове „кухињске цедуље“, писамца помоћу којих се он, пошто је већ био изгубио слух, споразумевао са својом куварицом. Та писамца су пуна њених правдања јер јој је он замерао расипништво. Морала је да му подноси рачун за сваку издату пару. Поред тога, он ју је, неискусну и још невичну, често слао једној својој познаници, изврсној домаћици, да је ова поучи у вођењу кућанства. Бетовен је уопште живео врло штедљиво сматрајући да се дух не храни кроз стомак и да се мудрост не једе кашиком.

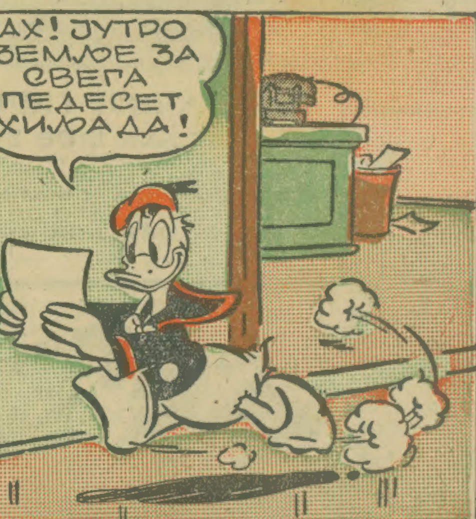

Марк Твен је рекао:

Вероватно ниједан амерички писац није толико цитиран као славни хумориста Марк Твен. Мешавина здравог разума и изврсног хумора највише су допринели његовој слави.

Ево неколико најпознатијих Твенових изрека.

О старим изрекама: „Ко рано рани две среће граби“. — Не наседајте овој старој изреци. Познавао сам једног човека који је то покушао; устао је кад је свануло и угризао га је коњ.

О љубави: Ако жудите за љубављу, нека вам као мамац послужи срце а не мозак.

О васпитању: Усавршавање је све у нашем животу. Бресква је некад била горак бадем; карфиол није ништа друго до купус са факултетским образовањем.

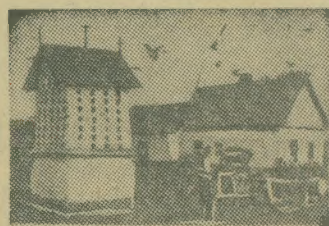
О мачкама: Од свих створења постоји само једно које се не може покорити бичу: мачка. Кад би човек могао да се укрсти с њом то би усавршило човека, али би изопачило мачји род.

О првобитности: Какво дивно преимућство је имао Адам — што год би рекао знао је да то нико пре њега није казао.

О полемикама: Не би било најбоље ако бисмо сви мислили истоветно; због разлике у мишљењу настале су — коњске трке.

О истини: Ако кажете истину не морате ништа да памтите.

О човеку: Човек је једина животиња која црвени. Или треба да црвени.

ПТИЧЈИ ОБЛАКОДЕР

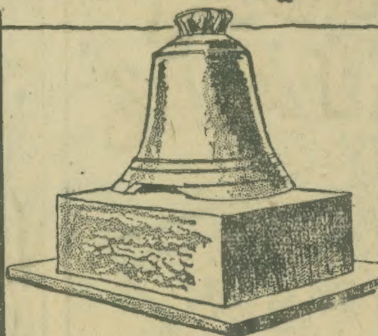
Овај „облакодер“ појавио се тек недавно у једном мађарском селу, али је већ потпуно насељен. У сваком од његових 150 „станова“ живи по пар дивљих голубова. Становници облакодера сами се брину о својој исхрани. Само зими, кад је земља месецима покривена снегом, сопственик необичног голубарника прихрањује своје крилате станаре.

Ripley's ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ!

НАЈЧУДНИЈЕ СКРОВИШТЕ БЛАГА У ИСТОРИЈИ

ОКО **ПАГОДЕ ШВЕ ЗИГОН** У ПАГАНУ (БУРМА), САГРАЂЕНЕ 1057, КРАЉ КЈАНСИТХА ПОДИГАО ЈЕ КАСНИЈЕ НОВ ЗИД И ПРОСТОР ИЗМЕЂУ ДВА ЗИДА ИСПУНИО ЈЕ РУБИНИМА, СМАРАГДИМА, ДИЈАМАНТИМА, И ЗЛАТОМ. БЛАГО ЈЕ ЛЕЖАЛО ТАКО „УЗИДАНО" 200 ГОДИНА, СВЕ ДОК КУБЛА КАН НИЈЕ ОПЉАЧКАО ПАГОДУ

СПОМЕНИК ПЕСМИ

У ШАФХАУЗЕНУ, У ШВАЈЦАРСКОЈ, ПОДИГНУТ ЈЕ ОВАЈ СПОМЕНИК КАО УСПОМЕНА НА ЧУВЕНУ ШИЛЕРОВУ ПЕСМУ „ЗВОНО"

САБИНА ДРЕЈПЕР

(1751 — 1859)

ИЗ ХИЧИНА (ЕНГЛЕСКА) НИКАД НИЈЕ СПАВАЛА ПОД КРОВОМ — А ИПАК ЈЕ ЖИВЕЛА 108 ГОДИНА

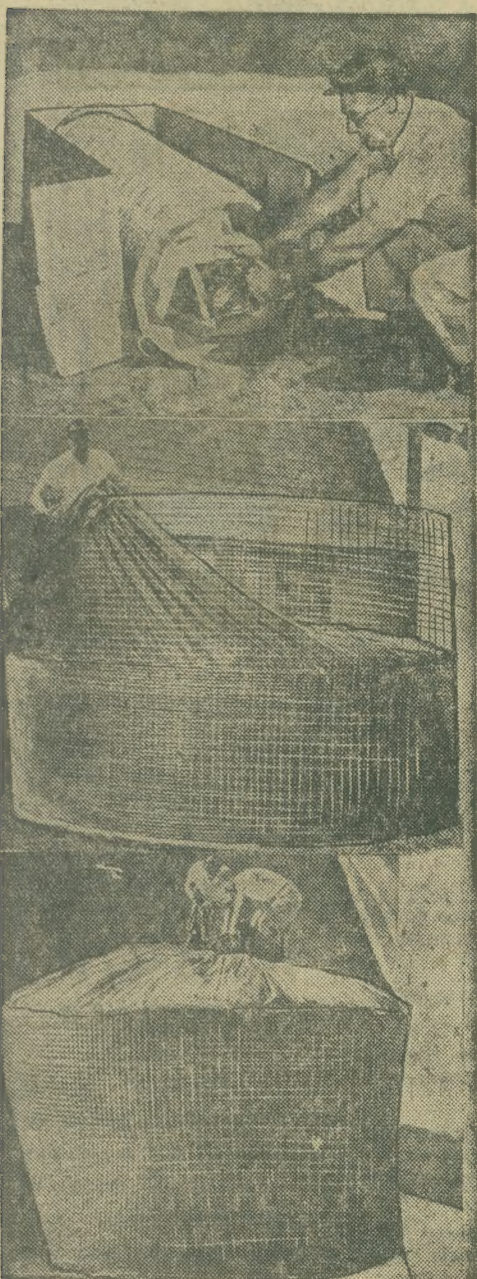

ЧОВЕК КОЈИ ЈЕ УПРЕГАО МЕДВЕДА!

МАРИНУС — ОСНИВАЧ РЕПУБЛИКЕ САН МАРИНО — УЛОВИО ЈЕ МЕДВЕДА КОЈИ ЈЕ УБИО ЊЕГОВУ МАЗГУ И ПРИМОРАО ГА ДА ПРЕУЗМЕ ДУЖНОСТ СВОЈЕ ЖРТВЕ — ДА ТЕГЛИ ПЛУГ!

4 ЛАЛЕ НА ЈЕДНОЈ ПЕТЕЉЦИ ЦВЕТАЛЕ СУ У ВРТУ ЏЕМСА ВОЛЕНА ИЗ ЊУЈОРКА

Пластични магацин, тежак 70 килограма, може да се спакује у кутију дугу 120 а широку 60 сантиметара. Амерички фармери када немају довољно места у својим амбарима и магацинима, употребљавају ове јер могу да приме 40 тона сточне хране.

ДАЛИ СТЕ ЗНАЛИ...

• Сваке године штампа се у читавом свету пет милијарди књига.

• На земљи се говори три хиљаде језика, не рачунајући многобројне дијалекте. Међутим и поред тога око деведесет отсто укупног броја издатих дела штампано је само на осам језика, а свега десет отсто на другим језицима.

• Прво место по броју штампаних књига, заузимају данас Лењинова дела.

• Светски „шампион" у књижевности, тојест аутор чија су дела преведена на највећи број језика, неоспорно је велики руски писац Лав Толстој. После њега долазе: Шекспир, Кристијан Андерсен, Максим Горки, Антон Чехов и последњи на овој светској лествици: француски најчитанији писац Оноре де Балзак.

• Французи више читају књиге него Енглези и Американци и то најрадије романе. Остала дела их знатно мање интересују.

• У Индији постоји једна библиотека која се убраја у најчудније на свету: она има само једно једино дело. Али његове корице су начињене од веома скупоценог мермера, а „листови" су му од танких плочица чистог злата и бакра. То је „света књига" племена Сика а сама библиотека се међу Индусима сматра и ко светилиште.

• Нико живи још не зна колики број књига има Британски музеј у Лондону, али њен главни библиотекар сматра да је у њему смештено око пет милиона књига на полицама чија дужина износи сто километара.

• Национална библиотека у Паризу броји нешто преко шест милиона књига, али то ипак није „најснабдевенија" библиотека на свету. Државна библиотека Лењин у Москви има петнаест милиона књига, а она у Лењинграду — десет.

• Сваке године седамдесет седам париских јавних позајмних библиотека изда претплатницима три и по милиона књига, што претставља светски рекорд. Познато је да су Французи нација која највише чита књиге.

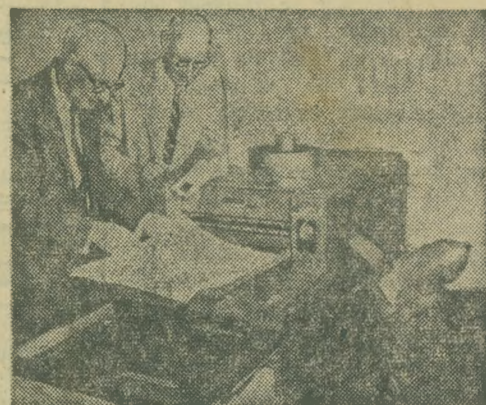
• Највећа књига на свету се налази у Британском музеју у Лондону: дуга је 170 сантиметара а широка 98. За њено повезивање је било потребно осам јарећих кожа. То је „Атлас краља Чарлса Другог".

САЛИКА — ЗА ЗЛАТАН ЗУБ

Веома успео акт рађен у уљу или апстрактну мртву природу, дела познатих сликара, грађани шведског града Хелсинборга могу да добију у замену за разноразне предмете, разуме се у случају ако нису у могућности да их плате новцем или ако им трампа више одговара.

Једна група сликара из Јужне Шведске отворила је недавно у Хелсинборгу сталну изложбу слика. У каталогу поред сваке слике стоји, уместо цене, назив робе коју је уметник вољан да прими за слику. Тако се једно уљано платно, које својим стилом потсена на Пикасоа, нуди зубним лекарима у замену за једну златну навлаку; за један пејзаж његов аутор тражи један отоман, а за један изванредно леп уљани акт уметник је спреман да прими 50 килограма меса или саламе. Траже се и друге ствари: један сликар нуди вечерњи пејзаж за половна, али добро очувана дечја колица, а неки његов колега тражи за портрет „Девојка у зеленом" да му се оправи паркет у стану.

На овој изложби у Хелсинборгу увек има 80 слика. Продате слике одмах се замењују радовима других сликара да би се сваком члану ове групе пружила могућност да задовољи своје најпрече потребе. На ову необичну одлуку да своја уметничка дела трампе за прозаичне предмете потребне у свакодневном животу, сликаре је натерала невоља или тачније речено то што просечан Швеђанин нерадо одваја новац за куповину слика.

Четири табака — 64 странице — отштампа за један минут нова специјална штампарска машина. Она штампа текст са микрофилма и увећава га 14 до 16 пута.

*

Плод стресен са дрвећа лако се покупи помоћу ове машине којом, уместо четири човека, рукује само један — гура је испод дрвећа са кога је опао плод. Мотор у машини покреће делове који подижу плодове са земље и пребацује их на гумену траку, а ова их одводи до кутије или сандука на задњем делу. Машина скупља плодове на 75 сантиметара ширине.

*

Чобани имају веома јаке нокте, мисле неки стручњаци, зато што прсте често увлаче у овчије руно на коме се налази овчији лој, а он је веома добро средство за исхрануноктију.

*

Плетење је најидеалније занимање у некој непријатној ситуацији, каже енглески психолог доктор Касон, јер ритмички покрети руку смирују живчани систем. Али, плетиво треба да буде једноставно, да би могло потпуно механички и без размишљања да се обавља.

*

ДРВО прогутало пагоду

Кад се помену кинеске пагоде машта нам обично дочарава величанствена, китњаста здања која се дижу увис по неколико десетина метара. Али, у Кини постоји једна пагода коју не бисте приметили чак ни кад стојите свега пет корака далеко од ње. У насељу Пуер, у провинцији Јунан, расте дебело, гранато смоквино дрво. При дну њеног стабла црни се невелика — око 60 сантиметара дугачка и 30 сантиметара широка — дупља. А изнад ње, на нека три метра од земље, кроз вијугаву пукотину види се... пагода.

Пагода има већ сто и десет година. Кад су је градили, смоква је била мало, младо дрво. Од пре 50 година дрво је расло потпуно приљубљено уз зидове пагоде. А данас је смоква већ „обгрлила" пагоду са свих страна, тако да се у њу може ући само кроз дупљу при дну стабла.

ДРУГОВИ У ИГРИ...

Далеко од буке Пете авеније у Њујорку један џин од бронзе пажљиво посматра миран базен пред собом по коме плове мале беле једрилице. У подножју споменика налази се непомичан патак у чијем оку се види жеља за овом свежом водом. На коленима џина је једна огромна отворена књига којој ветар никад неће преврнути стране. Овај џин се зове Ханс Кристијан Андерсен. А деца која се пужу уз његова колена, прескачу његов капут и голицају му нос, то су његови мали њујоршки обожаваоци.

Читајући причу „Ружно паче" они су направили пријатељску посету писцу да би му изразили на свој начин дивљење и симпатије. Андерсен, верујте, није сматрао увредљивим ове дечје нападе. Напротив, каквом је бољем поштовању могао да се нада велики дански писац од будућих генерација, него оваквом? Постати вечни друг у игри оних за које је он и писао, није ли исто тако дивно као и његове најлепше бајке?

ЈЕДНА ЏИНОВСКА КЊИГА ЛАКА ЗА ЧИТАЊЕ АЛИ ЧИЈЕ СТРАНЕ НИСУ ЛАКЕ ЗА ОКРЕТАЊЕ

ИГРАТИ КАУБОЈА НА „РУЖНОМ ПАЧЕТУ" САСВИМ ЈЕ ПРИРОДНО ЗА ОВОГ ШВРЋУ.

ПУНАЧКЕ РУЧИЦЕ МАЛИШАНА СПРЕЧИЋЕ ДА СЕ ДУГАЧАК НОС АНДЕРСЕНОВ УПРЉА

КРОЗ РЕЧИ ПЕСМЕ И МЕЛОДИЈУ...

Пионир модерног џеза Сидни Бекет је припадао оној чувеној плејади из Њу Орлеанса која је кроз речи песме и мелодију проговорила о патњама црнаца. Доброћудног изгледа и благе нарави, овај тамнопути човек беле косе и као угаљ мрких очију био је омиљена личност свих који су га бар једанпут видели. Изгледао је као да се родио на страницама „Чика Томине колибе". Умро је 14 маја ове године, на свој рођендан, али нико, па ни он није знао годину кад се родио. Увек је говорио: „Мислим да је то било 1897".

Потомак робова

Сиднијев дед радио је на плантажи једног богатог Француза на америчком Југу. Газда га је ослободио ропства врло касно, пред сам крај његова живота. Сиднијев отац као обућар-крпа много се паштио да отхрани своје седморо деце. Најмлађе од њих, Сидни, одрасло је на улицама Њу Орлеанса, града где је живео шаролик и необичан свет.

— У време мог детињства, — причао је Бекет приликом свог последњег разговора с новинарима — Њу Орлеанс је био прави град песме. Ма ко да умре, сахрањиван је са музиком на челу поворке. У фризерским радњама, на пијацама, на бродовима који су пловили Мисисипијем па чак и у болницама свуда су нас пратили звуци музике.

Његов брат Лајонард бавио се надризубарством. На раскршћу двеју улица имао је криву дашчару у којој је вадио зубе, наравно без инјекције. Између два вађења изводио је мелодије на кларинету и тако на себе свраћао пажњу будућих пацијената. Увече, кад се затвори дућан, мали Сидни се увлачио у дашчару, узимао братовљев кларинет и, пошто га сакрије својим великим змајем, одлазио је на крај града. Ту, у једној полусрушеној, напуштеној згради, далеко од очију и ушију света, вежбао се у свирању.

Универзални музичар

Већ од првих покушаја Сиднија привлаче само тужне мелодије, које натерују сузе на очи не само његовој осетљивој мајци већ и брату. Узбуђен и задовољан брзим напредовањем, брат му поклања нов кларинет и започиње да га поучава.

Једва је прошло неколико година а Сидни Бекет се већ налази у највећим црначким оркестрима тог времена. Као и његови претходници, пионири џеза, тако ни он није знао ноте. Као и они свирао је инстинктом, и као и они напустио свој родни Њу Орлеанс проносећи Америком црначке мелодије пуне чежње за старом домовином. Најзад, после дугог крстарења Сидни Бекет се, као и други црначки свирачи пре њега, обрео у Чикагу.

У то време, пред крај Првог светског рата, велика црначка „порука" био је „блус". Будући краљ „блуса" Сидни Бекет, почео је своју славну каријеру у Чикагу, у локалима чувеног америчког гангстера Ал Капона. Главни инструмент на коме је тада свирао био је кларинет, али се прочуо и као саксофонист. Да ли се његов успех састојао само у виртуозном извођењу мелодија? Не. Он је и певао, а речи његових песама готово увек су говориле о љубави према човеку. Певао је о великом братимљењу људи разних раса.

Сидни Бекет био је универзални џез-музичар: свирао је на кларинету, саксофон-тенору, саксофон-сопрану, клавиру, басу и на удараљкама. Кад му је отприлике било 22 године, 1919, Бекет први пут прелази у Европу. Велика техничка сигурност, осећајност његова гласа и тонови које је ретко ко могао да извуче из инструмената, учинили су га омиљеним на целом старом континенту.

Кројач и „краљ џеза"

Док је млади Бекет био звезда америчког неба, „џез" се селио од Њу Орлеанса према Чикагу, из Чикага за Њујорк, који је остао његова престоница. Али, док се џез стално развија „блус" као врста џеза опада а са њим и Сидни Бекет. Рађају се нове мелодије са новим садржајима које не изражавају само меланхолична сећања на постојбину црнаца. У новим условима Бекет се не сналази, повлачи се у Харлем и отвара малу кројачку радионицу. С времена на време зову га да свира, али само да би се снимила понека плоча на којој треба да се забележе мелодије старог репертоара.

Године 1949 позивају га у Париз да узме учешћа на фестивалу џез музике. Неочекивано, заборављена звезда доживљава огроман успех и проглашавају га „краљем музике Њу Орлеанса". После великог славља и понуда да свира за снимање на грамофонским плочама, он прелази у Париз и ту стално живи. Последњих десет година ретко се појављивао на концертима, али је непрекидно снимао. Пре годину дана, кад је осетио слабост у плућима, знао је да више неће моћи да стави писак инструмента у уста и тада се сасвим повукао из уметничког живота.

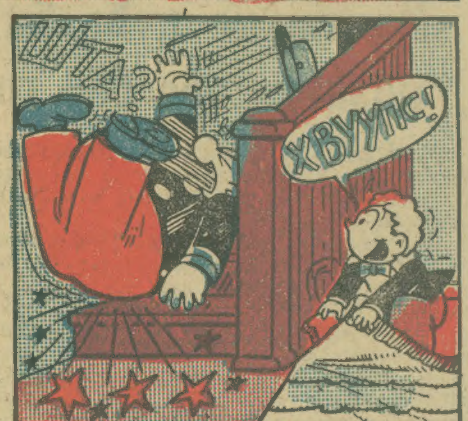

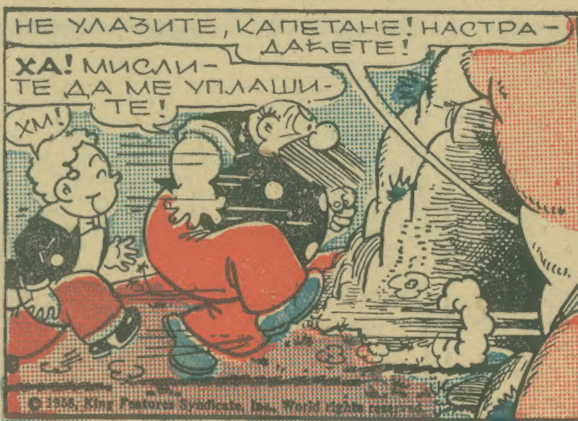

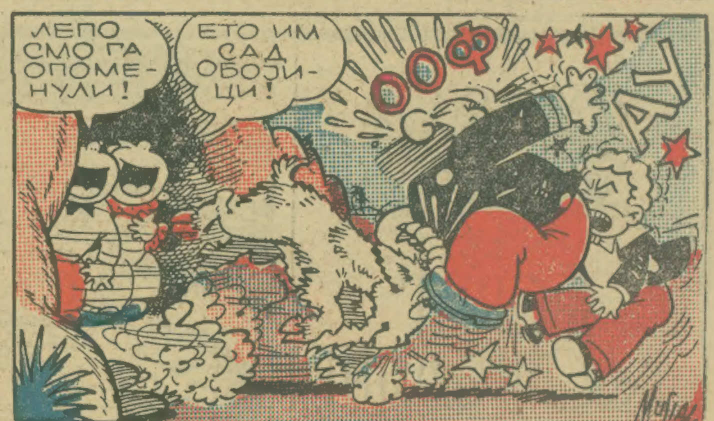

БЛАГА „ЛАВЉЕ СТЕНЕ“

На неких 150 километара североисточно од Коломба, тамо где средишне планине Цејлона прелазе у висораван, уздиже се једна монолитна стена висока 180 метара. Домороци је зову Сигири, што значи „лавља“. Недалеко од ње налази се градић Сигирија, који је у петом веку наше ере био извесно краће време главни град Цејлона. Огромна камена громада добила је своје име због камене фигуре лава који као да седи на њеном врху.

Додуше, данас је тешко распознати обрисе „цара свих животиња“: векови, кише и ветрови готово су довршили своје рушилачко дело. Али, сачувале су се снажне шапе животиње које се величанствено опиру о малу зараван испод врха. Сама лавовска тема, тојест идеја о вајарском уобличавању циновског лава коју су непознати скулптори са успехом извели, потпуно је оправдана и схватљива, јер име основног становништва Цејлона — Сингалези — уствари значи „раса лавова“.

На стени Сигири у другој половини петог века сингалески цар Касјапа I нашао је уточиште бежећи испред непријатеља и ту је саградио величанствен дворац. О том догађају прича једна стара цејлонска легенда:

„Живео некад један краљ који је имао две жене. Једна краљица била је лепа, али незнатног порекла и краљ је њу волео. Друга је била ружна али из породице племића, и она је волела краља. Имао је краљ и два сина. Син краљице-лепотице био је такође леп, но рђав. Син ружне краљице није био наочит, али зато мудар. Лепи принц је намислио да завлада престолом и због тога је убио оца. Хтео је да убије и свог мудрог брата, но овај је успео да побегне у Индију.

Нови краљ — звао се Касјапа — бојао се братовљеве освете, а уз то и народ га је осуђивао због учињеног злочина. Тада је саградио себи дворац на неприступачној стени. Живео је у раскоши и проводио време у сваковрсним уживањима покушавајући да у њима утопи грижу савести.

Прошло је 18 година. Али једног дана јавили су краљу да је на њега кренула из Индије силна војска и да се на њеном челу налази његов мудри брат који је желео да освети очеву смрт. У судару две војске Касјапина је била потучена, и краљ, исукавши сабљу, сам себи прореже грло. Мудри брат победоносно је ушао у престоницу, прогласио себе краљем и срећно живео још много лета“

Дуг низ камених степеница почиње од заравни на коју се лав ослања својим шапама и води све више и више. Сасвим неочекивано, једно удубљење у стени — нека врста галерије заштићене каменом натстрешницом од сунца и кише — пресеца пут. На зидовима, углачаним као огледало, темпером су нацртани портрети 21 жене, готово у природној величини. То „чудо“ на стени Сигири — изванредно лепе слике на камену, — претстављају најстарије примерке цејлонског сликарства. На многим сликама претстављене су по две жене: господарица и њена тамнопута служавка. Фризуре су им китњасте, накит скупоцен. Неке држе у рукама котарице са цвећем, друге разбацују сочне плодове. Написи на стени казују да је некад тих фигура било много више: пет стотина. Али и ове, које је време поштедело, више су него лепе.

Постоје разне претпоставке о томе ко су биле те жене и због чега су насликане баш на том месту. Неки сматрају да оне претстављају становнице замишљеног раја. Међутим, има научника који у њима виде богиње олује и кише. Најзад, трећи мисле да су то дворске даме краља-оцеубице. Очигледно је једно: те слике су радили велики и даровити уметници.

Иза галерије степенице се дижу готово окомито, до самог врха. Ту се налазе развалине велелепног дворца. Од њега се добро очувао темељ и престо од ружичастог гранита, цистерна за воду, стражарске куле и камене степенице.

„Лавља стена“ је уствари једна страница из историје Цејлона, сведочанство о градитељској вештини и уметности његовог народа.

Богата ризница

Обичан комад угља уствари је богата ризница за многе продукте. Од угља се може производити вештачки бутер, а научници се надају да ће моћи чак и синтетичну храну да начине од угља. Остали нузпроизводи су, поред осталог и аспирин, грамофонске плоче, парфеми, графит, сахарин, лак за нокте, синтетични витамини...

Језик са 400 речи

Аустралиски урођеници Арантаси који долазе у ред најпримитивнијих људи на свету служе се са свега 400 речи. Мада овакав речник изгледа страховито оскудан статистички подаци француске издавачке куће „Ашет“, показују да се и просечни Француз у свакодневном говору служи са свега 300 до 400 речи иако их његов матерњи језик садржи 35.000. Образовани Француз употребљава у свакодневном говору 1.200 до 1.500 речи а велики Виктор Иго који је био чувен по богатству свог речника написао је сва своја велика дела са свега 5.000 речи!

ИНДИЈАНАЦ ИЗ ЕВРОПЕ

Као што се за Жил Верна прича да никад није путовао и да је ретко кад напуштао чак и своју радну собу, тако се и за Карла Маја, писца познатих омладинских романа из живота и борбе северноамеричких Индијанаца, тврди да никад у животу није видео ниједног Индијанца. Многи дечаци читајући његове књиге често су се питали да ли је могућно да Олд Шетерхенд никад није био на Дивљем Западу и да је сва своја узбудљива путовања „доживео“ повлачећи прстом преко географске карте и уживајући у удобности свог дома у Редебојлу, малом немачком граду у близини Дрездена.

Љубитељи „Винетуа“ вероватно ће се разочарати кад чују да је Карл Мај заиста написао све своје „индијанске“ романе окружен мирном, домаћом атмосфером. Али, нека их утеши то што је писац, додуше већ као старац, ипак боравио међу Индијанцима и да је чак постао побратим индијанског племена Сијукс. У то се може уверити сваки „неверни Тома“. Наиме, индијанска племена брижљиво воде књиге у које записују своје

пријатеље и почасне грађане. Тако се на једној старој листи, која се чува у резервату Сијукс-Индијанаца, у Новом Мексику, може прочитати: Карл Мај је побратим.

Један стари Сијукс-Индијанац по имену „Бели Облак“ још се сећа славног пријатеља Индијанаца. Он је био присутан кад је Карл Мај, не као Олд Шетерхенд већ као миран, седи туриста посетио племе Сијукс. Сви су га дочекали као никад никог пре, и у његову част приредили велике ратничке игре после којих је Карл Мај провео ноћ у вигваму самог поглавице.

Карл Мај се родио 1842 године. Отац му је био ткачки мајстор. До пете године мали Карл је био потпуно слеп. Касније му се вид вратио и он је завршио школу и постао учитељ. Због некаквог преступа, који је касније толико увеличан да се више не зна шта је истина а шта измишљотина, морао је да напусти учитељски позив. Тада се посветио писању и 1880 године објавио је свој први путописни роман „На далеком Западу“, после чега је дошло још 50 авантуристичких и детективских романа чије се радње одигравају у разним земљама света.

Карл Мај је преко својих романа постао пријатељ свих омладинаца „између осме и осамдесете године“. Он је био један од првих писаца који је са симпатијама писао о Индијанцима дотле сматраним обичним скитницама и разбојницима. То му црвенокошци никад нису заборавили и због тога су га уз толико славље и примили за свог побратима и пуноправног члана племена Сијукс.

Монтажне куће биле су познате пре 600 година

Монтажне куће направљене од фабрикованих делова, које се могу премештати са места на место, почеле су се производити пред рат у Америци а после рата су преплавиле Европу.

Али мало ко зна да су постојале у Француској још у XVIII веку и да их је изумео инжењер Бланшар пре револуције. На овом градилишту недалеко од Трга Инвалида Бланшар их је упочетку правио од дрвета а затим и од картона. Војвода од Артоа, коме се овај изум необично свидео поручио је и Бланшар му је саградио читав дворац од картона.

Занимљиво је да су монтажне куће изумели француски грађевинари још у XIV веку. Када је краљ Шарл VI 1386 године припремао напад на Енглеску поручио је да се сагради читава монтажна варош и пренесе бродовима. Неколико хроничара, међу којима и Фроасар, оставили су занимљиве описе тог покретног града од дрвета.

И ТО СЕ ПОЗАЈМЉУЈЕ

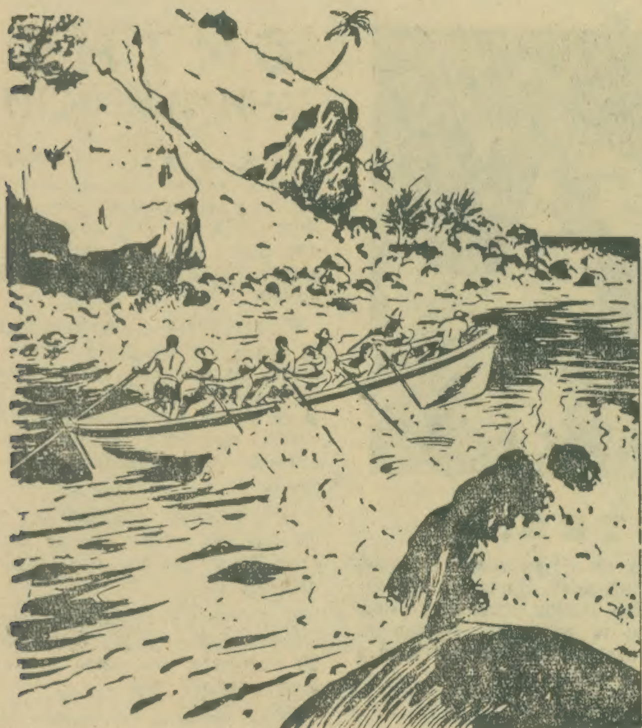
Ко воли добре слике, имаће прилике да у оној која му се највише допада ужива не само на изложби него и код своје куће — извесно време: месец, два или три — колико је у стању да за то плати. Ова новина уствари и није то. У Француској је давање слика у најам било већ уобичајено раније, у доба Другог царства. Тада се, 1868, за слику неког, у оно време омиљеног уметника, и то само за 20 дана, плаћало на име најамнине 130 златних франака.

Дечји свет

Сваке године се у свету сними по неколико милиона аматерских фотографија, на којима су претежно деца. Јер њихов свет пун среће, бујне маште и нежности, може верно да „забележи“ само фотографска камера. Ево једног снимка, названог „Прва љубав“, који је награђен на изложби аматерске фотографије у Америци.

ВЕСЛАЧИ НА ГЛАСУ

Становници острва Питкерн сматрају се као највештији веслачи на свету. Мушкарци, још као дечаци, почињу да веслају, једре и кормиларе. Тако доцније постају прави мајстори у борби против таласа који се разбијају о обале.

СКРИВЕНА БЛАГА У ЉУДСКОМ ТЕЛУ

Последње анализе састојака људског организма, према познатом немачком научнику Волфганту Глауберу из Штетина откриле су да би се од фосфора из људског тела тешког 70 килограма, могло начинити 2.100 палидрваца, од угљеника графит за неколико хиљада оловака, од гвожђа ексер средње величине, кисеоником би се напунио један балон, сумпором уништило око стотину бува, од масноћа направило седам сапуна, а магнезијумовим солима би се испунила једна кафена кашичица. Све то богатство у нашем организму вреди ипак само — око 2.500 динара!

СИТНИЦА...

Најновији јапански атомски часовник, покретан гасом амонијака, готово је савршено тачан. После детаљних испитивања је утврђено да „скретање" овог атомског часовника не може бити веће од једног секунда за 50 година непрекидног рада.

Морски галебови

Ништа без стрпљења. Фотограф Карл Штулкен, из Немачке, стрпљиво је чекао да би најзад снимио овај „разговор" „свађу" или „удварање" морских галебова. Овако необичне слике редовно добијају високе награде на изложбама аматерске фотографије.

ПОВЕСТ О ПЕЂИ

То је дечак од дванаест година, а брз је као муња. Био је кадар да за час стигне из своје улице и у најудаљенији крај Београда. Пеђа, тако је било име тога дечака, имао је само мајку. Оца, токарског мајстора, одвели су Немци, и после неколико дана јавили мајци да више „не треба да чека свог човека". Стрељали су га ко зна где. Мајка и Пеђа су плакали.

Немци су заузели нашу земљу, и настало је тешко време. За мајку која је била шваља више није било посла. Београд је био окупиран, а муштерије су престале да долазе иако је она иначе умела лепо да шије и да домаћинству доприноси таман толико да се мало пристојније живи.

Отац је стрељан зато што је био комунист. Пеђа није знао шта то уствари значи. Знао је само да оца више нема. Кад је остао сам са мајком, она му је често говорила: „Буди, сине, као што ти је отац био. Мучићемо се, али ћемо издржати до краја".

Нико није упамтио Пеђино презиме. Звали су га сви само по имену.

И специјална полиција је почела да трага за дечаком који се звао Пеђа.

— Тражите малог Пеђу — наређивао је својим агентима шеф специјалне полиције. — То је опасно дете, а могло би много шта да нам открије ако га ухватимо.

Али Пеђу нико није могао да пронађе.

„Дечко је права ватра, пример пожртвовања. Непрекидно на ногама" — записао је један од другова који су га познавали, и додао „прекрасан је и јединствен дечак".

У једној београдској улици, чијег се имена не сећа нико од оних који су долазили у додир са дечаком Пеђом, живео је он са својом мајком. У њиховом стану састајали су се током зиме 1941—1942 године другови и ту одржавали тајне састанке. Док је удовичина шиваћа машина у малој кухињи клопарала, некад и на празно, у собици до кухиње припремале су се многе револуционарне акције у окупираном Београду: најразноврсније саботаже и растурање партиског штампаног материјала.

За то време Пеђа је на улици чувао стражу. Играо се са децом, али његово око није напуштало капију куће где је становао. Пеђа је био мали курир и сарадник оних са којима се састајао и његов отац.

У одређено време, он би се искрао из игре и као случајно утрчао у капију, па потом и у свој стан. Ту би се нашао са „чикама и тетама" и детињски одушевљено али и озбиљно као да је одрастао примао свој задатак, који је увек тачно извршавао. Мајка му је говорила да то чини „за свог оца", који би се поносио њиме да је жив.

А Пеђа је одиста био права ватра. Мало ко је умео боље и вештије од њега да пронесе у старој кутији од конзерве добро скривени партиски материјал до одређеног места. Познавао је већ и полициске агенте и жандарме у свом крају, али је и поред њих пикајући тобож празну кутију конзерве, протандркао десетине улубљених кутија.

Шта је било у њима, то, додуше, ни Пеђа није знао. Али је увек умео да их догура до одређеног места и преда људима који су га очекивали. У послу је био врло пажљив. Често је, и са двојицом тројицом другова котурао кутију и у дечјој игри отимао се о њу, али увек тако да на крају њему припадне. Или би, са неком кантицом за млеко лутао по Београду и заваравао свој сопствени траг док је не би донео на одређено место. Имао је своју „јавку", и добро ју је памтио као и дечје песмице које је учио у школи наизуст.

У великим саботажама у Београду 1941 и 1942 године учествовао је и Пеђа. Увек је имао свој одређени задатак. Вртео се по прометним местима, стално у игри, и пажљиво посматрао шта се дешава уоколо. А умео је и да добро звижди као локомотива нарочито кад два прста десне руке стави у уста. Тај његов звиждук, опоменуо је многе илегалне борце у Београду на опасност која се приближава. А кад би му пришао агент или жандарм и повукао га за уши, он би му обешењачки зазвиждао у лице и побегао.

Био је мален растом и слабашан. Нико у њега не би посумњао. А ипак многе је услуге учинио друговима свог стрељаног оца, који су могли да се на њега ослоне као на себи равног друга. У игри, која уствари није била то, он је припремао камуфлаже за дела која није могао да сагледа, али је својим малим срцем осећао да су велика..

А онда једног дана десило се нешто страшно. Агенти специјалне полиције провалили су у њихов дом и одвели мајку. Пеђу нису дирали. Сматрали су да је сувише мали. Плачући се растао од мајке, коју никад више није видео. Стрељали су је после неколико дана. Туговао је и нико није могао да га утеши.

Ускоро је нестао и он. У Београду му се замео траг. Агенти специјалне полиције никад га нису могли да пронађу, иако су претраживали све уличице у којима се он раније играо и пред собом котурао улубљене кутије од старих конзерви.

Мали дечак Пеђа, ко зна којим путем отишао је у партизане, и погинуо негде код Шапца, улето 1942 године.

»БИЛА ЈЕДНОМ ЈЕДНА...«

Од десет одраслих особа девет ће сигурно знати да вам са свим детаљима испричају бајке „Црвенкапу" и „Снежану". Осам од десет одраслих знају „Пепељугу" и бајку „Вук и седам јарића".

Пре неких сто година браћа Јакоб и Вилхелм Грим одлучили су да сачувају од заборава старе народне приче. Записали су их тачно онако како их је народ причао. Многе уметничке приче, пре свега Андерсенове, Вилхелма Фауфа и Шарла Пероа употпуниле су ову богату ризницу дечјих бајки.

Занимљиво је, међутим, да се у сећању одраслих особа највише задржавају бајке које су записали браћа Грим, док ће вам, например, свега један четврти део одраслих моћи да преприча у детињству иначе радо читану бајку „Аладин и чаробна лампа" из персиско-арапске збирке „Хиљаду и једна ноћ", а тек сваки десети сетиће се како је спавала Андерсенова „Принцеза на зрну грашка".

У памћењу прича изгледа никакву улогу не игра то да ли одрасла особа и сама има деце или не. Утврђено је, међутим, да жене боље памте бајке које су слушале или читале у детињству и да их се шездесетогодишње баке сећају у свим појединостима, које су мушкарци истих година заборавили. Али и поред тога ће тројица од четворице стараца умети да исприча својим унуцима како је зла маћеха поступала са Снежаном и како се Црвенкапа провела због тога што није послушала мајчин савет, већ је скренула с пута и зашла у шуму где је срела страшног вука.

Заједнички резултати института за демоскопију разних земаља, који су својим анкетама о бајкама обухватили огроман број становника разног узраста, занимања и образовања, из чијих смо извештаја узели горње податке, показују да су се бајке одржале и да се одржавају у народу и поред јаке „конкуренције" романа, научно-фантастичних прича, стрипова и телевизије.

БИСЕР У ПУСТИЊИ

Неки Арабљанин, залутао у пустињи, није јео већ два дана па је стрепео да ће умрети од глади.

Пролазећи поред једне оазе, спази на песку малу кожну торбу. Брзо је подиже и опипа.

— То су вероватно урме или лешници, — рече озарен надом да ће ту наћи нешто за јело. Али када ју је отворио узвикнуо је разочаран:

— Авај, то су само бисери.

У пустињи богатство не служи ничему.

ЧОВЕК У „ГНЕЗДУ"

Један Римљанин, жртва станбене кризе, очајан што нигде не може да се одмори од свакодневног посла, а не желећи да лежи по тротоарима као скитница, дошао је на чудну идеју. У предграђу Рима изабрао је једно повеће дрво и у њему направио гнездо. И то право гнездо, исплетено од грања, какво вране праве, и облепио га свакојаким сакупљеним материјалом. Свако вече по завршеном послу, Римљанин се повлачи у овај свој, високи топли заклон.

Једина разлика између њега и птица је у томе што оне певају а он нема због чега.

СМЕЈ СЕ БАЈАЦО

Познато је да су професионалне шаљивчине у свом приватном животу обично веома озбиљни, чак и меланхолични људи. Изгледа да живот баш њима, иако засмејавају друге, натовари на леђа пуну мерицу туге и тегобе.

Такав је случај и славног кловна, Данца, Вилијама Олшанског, који се убрајао у циркуске звезде; сваки његов излазак пред публику плаћан је златом. Постао је славан по својој дресури пет гусака и по скоку с пируетом, једној од најопаснијих артистичких тачака. Невероватно одважан скакач, Олшански је и поред све своје вештине ипак ломио три пута ноге, два пута руке и носну кост и небројено пута ребра.

Његова слава је допрла чак и до Сибира, и 1900 године један директор циркуса из Иркуцка позвао га је на гостовање а као предујам послао му 5.000 рубаља. Кренуо је на далеки пут са двогодишњом ћерком, женом и својих пет гусака. У саонице које су их на температури од минус 40 степени превозиле преко руских степа, били су упрегнути пси дресирани његовом руком. Успут су их напали чопори гладних вукова и потаманили половину паса, а Олшански је успео да спасе себе и своје само захваљујући вештини у руковању револвером.

Потпуно исцрпљени стигли су најзад у Иркуцк. Олшански је ту са својим тачкама доживео огроман успех. Али још на путу му се разболело дете од запаљења плућа и кратко време после доласка он је сахранио своју љубимицу. Овај ударац није никад преболео. Фотографија мале кћери стално је стајала у његовој гардероби, а он је често седео пред сликом са сузама у очима.

И позната браћа Фрателини, незаборавни кловн-трио, имали су поред других и један заједнички догађај пун трагике. На дан смрти њихове мајке коју су сви веома волели, морали су увече да наступе у арени. Механички су изводили програм, све док није дошла на ред тачка у којој је један од кловнова убијен револверским метком. После „смрти" долази комичан погреб. Леш, смешно увијен у неке крпе износи се уз прскање воде из једне металне цеви у облику метле. Тог момента сва тројица су се јако потресли, јер их је ово потсетило на тек преминулу мајку. Сузе потекоше преко нашминканих образа остављајући смешне трагове на шареним лицима. Али ово је изазвало такву буру смеха код публике да је изгледало као да ће се циркус срушити. Што је њихов плач био грчевитији, смех је био све гласнији, а пљескање којим је публика поздравила добро одиграну пародију проламало се ареном.

* * *

Први „Глупи Август" није уопште био комичар, него веома несрећан енглески артиста Том Белинг. Потпуно случајно он је 1869 године створио у циркусу Ренц у Берлину ову смешну фигуру, која је после као „Глупи Август" или „Кловн" прешла све арене света. Уствари „Глупи Август" се родио из ината: Белинг се једног дана посвађао с директором циркуса који је цео ансамбл држао под гвозденом дисциплином. За казну, месец дана није смео да учествује у програму.

Белинг се пун беса повукао у своју гардеробу, и почео да претура по старим реквизитима. Сав разјарен натакао је на главу неку прастару рашчупану перику, ишарао лице шминком и обукао неки преокренути капут. Демонстративно је такав изишао у ходник и почео да шета. Колеге, кад га угледаше, попрскаше од смеха, а он таман налете на директора. Очекивана грдња је изостала.

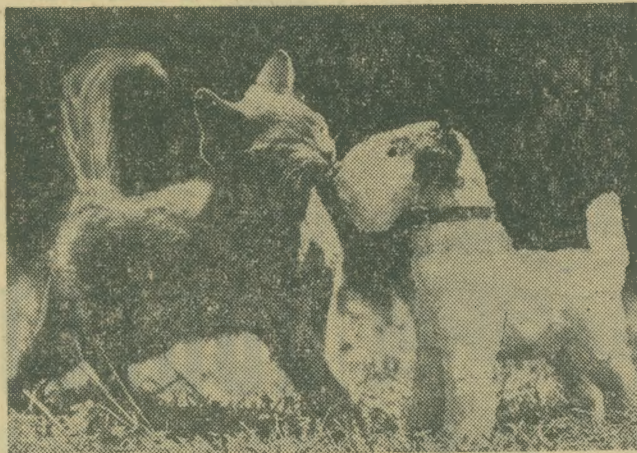
Не размишљајући много директор га гурну на позорницу и Белинг излете спотичући се пред публику. Буран смех проломи се циркусом.

— Август! Глупи Август! — повика неко са галерије.

Тако је нова циркуска фигура добила и име.

Живот је створио ову комичну личност која је засмејавала хиљаде и хиљаде људи, а сам први „Глупи Август" Том Белинг није се готово никад смејао. Целог живота био је несрећан и лутао по свету без наде да ће се негде смирити.

Његов отац није с њим никад добро поступао. Стално га је малтретирао, тако да је са 16 година побегао од куће. Стигао је чак до границе Кине. На вашарима је показивао своје вештине. Најзад се смирио у једном циркусу у Јужној Русији. Ту заволи ћерку свог директора и једног дана побеже с њом. Беда и глад били су им пратиоци. Жена није могла да издржи и после многих тегоба умре. Белинг је није никад прежалио, иако се доцније обогатио и прославио. И његов други брак с једном балерином царске опере из Петрограда био је несрећан. Овај велики кловн остао је целог живота усамљена луталица без осмеха на лицу.

ПОЗНАНСТВО...

Деца и мачке најзахвалнији су објекти за снимање, углавном због изванредно природних поза. За њима, наравно, нису много заостали ни пси. Ево једног успелог снимка. „Веома сам срећна, драга, што сам те упознала" — као да каже маца својој новој пријатељици — али ова јој ништа не одговара — јер је она вештачка куца.

Није на одмет

Око 800.000 голубова писмоноша, који су својина неколико десетина хиљада љубитеља и одгајивача, биће званично регистровано у Француској. Попис се врши да би, у случају потребе — пошто је Други светски рат показао да је и у доба радиоталаса служба голубова писмоноша добродошла — били на домаку.

Најлакша пушка

У Америци је недавно направљена најлакша пушка калибра 22. Израђена је потпуно од најлона, изузев магазина и веза за каиш који су од челика. Најлонски делови ове веома лаке пушке неће се љуштити ни мењати боју, а лако ће се чистити.

СИТНЕ ЗАНИМЉИВОСТИ

Верује се да ће и пирамиде ускоро бити осветљене као Версај у Паризу и дворци дуж Лоаре. Да би овај посао био што боље обављен позвана су и три француска стручњака у помоћ.

Статистика је забележила да се сваке године добије из океана 30 милиона тона разне рибе и биљака. Међутим, верује се да ће ова количина бити знатно повећана новим још савршенијим методама рибарења.

На милион становника у Француској сваке године постане 19 инжењера, а у Швајцарској 155.

У Каиру се појавила прва жена такси-шофер. Она има 20 година и завршила је велику матуру.

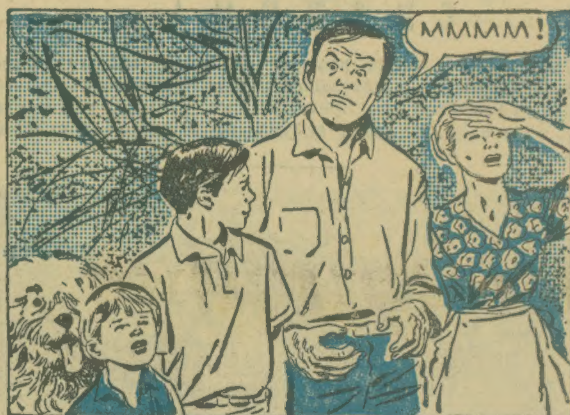
Нове јапанске новчанице су непромочиве и неизбрисиве: могу се чак ставити и у машину за прање рубља а да им ништа не буде.

На Арктику су пронађене велике резерве петролеја. Двадесет компанија, већином америчких и канадских, заинтересовано је за њихову експлоатацију.

У Америци се припрема једна ваздушна лађа на атомски погон која ће моћи да обиђе Земљу брзином од 600 км на час.

WALT DISNEY'S ПРИЧА О ЧУПАВКУ

ДОСКОЧИО

Уметнички музеј у Кливленду имао је много муке с непажљивим посетиоцима. Међутим, сада више не, јер један мек, хладан и помало сабластан глас опомиње свакога: „Молим вас склоните руку с тог предмета". То је уствари глас једног чувара који са галерије мотри шта се све доле догађа — помоћу 33 телевизиске камере.

БРИЖИТ БАРДО И СОФИЈА ЛОРЕН У ПОЗОРИШТУ ЛУТАКА

Париско позориште лутака — Гињол, сада лансира нове личности да би било у духу времена. Нове звезде су Софија Лорен и Брижит Бардо: прва с кратко потшишаном косом у црвено-зеленој хаљини какву носи у свом последњем филму, а друга с великим очима и дугачком плавом косом која јој пада преко рамена.

Њих две данас као марионете развесељавају децу. Радња се догађа у једном дворцу: Брижит има дивно маче које необично воли, а Софија као њена рођака, и сама заљубљена у маче намерава да јој га украде. Зато она чупа и вуче Брижит за нос и косу и хоће да је удари у чему не успева — пошто благовремено стиже Гињол.

УЛТРА УЛТРА ЗВУК

Стручњаци једног предузећа произвели су у својој лабораторији у Њујорку специјалан звук који се не чује. Звук је добијен вибрацијама чија учестаност износи десет милијарди трептаја у секунди. Његова висина налази се на двадесет октава изнад највишег „ц" које је досад добијено. Према речима проналазача, ултра ултра звук ће се користити за испитивање чврстине предмета.

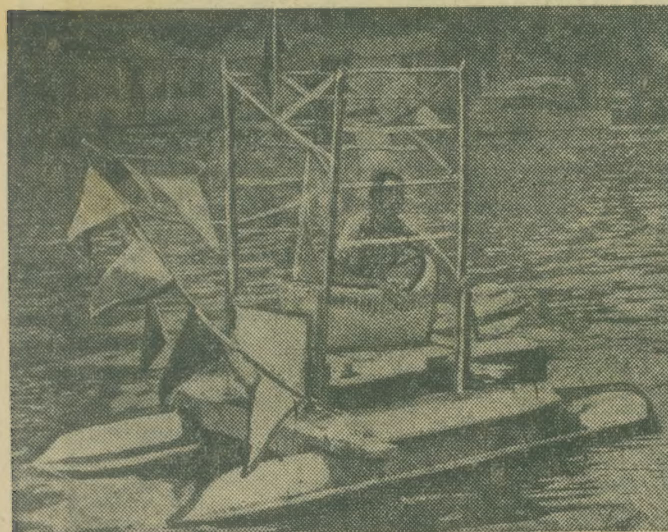
»Шашави« ЧАМЦИ

Сваки конструктор бродова био би изненађен изгледом ових чамаца али они су ипак слатко насмејали 50.000 гледалаца.

Ови, вероватно најчуднији чамци, ако их уопште можемо тако назвати, приказују се сваке године на изложби чамаца у Вине Бичу. А они претстављају увек прави догађај. Све што плови и креће се помоћу мотора има права да се ту појави. Онда није чудо што се у „пловеће објекте" убрајају и каде и саонице.

ИАКО ЈЕ ПРОШЛА ЗИМА НЕМОЈТЕ ОСТАВИТИ САОНИЦЕ У ШУПУ. АКО СЕ ОНЕ ПОСТАВЕ НА ЧЕТИРИ ПЛОВКА МОГУ СЕ КОРИСТИТИ И ЛЕТИ

ВЛАСНИК ОВОГ „ВЕЛИЧАНСТВЕНОГ" БРОДА УПРАВЉАО ЈЕ ЊИМЕ ИЗ КАБИНЕ НАПРАВЉЕНЕ ОД КОРПЕ ЗА БЕБУ

ПРЕТСТАВА О ПОСТОЈАЊУ ЛЕДЕНОГ ДОБА

Данас и ђаци нижих разреда гимназије знају да је некад велики део земљине површине био покривен ледом. Постојање леденог доба је доказано и јасне су последице које је оно оставило. Промене на земљиној површини које су направили давно нестали ледници помогле су да се схвати докле се простирао ледени покривач.

Али, није увек било тако. Као и сви почеци, тако је и почетак геолошких знања био врло скроман. Научници који су тврдили да су некад постојали ледници далеко већи од савремених сматрани су неозбиљним и исмејавани. Због ледника долазило је до врло жучних дискусија, па су се због тога чак и пријатељства кварила. Било је потребно да се идеја о ледницима јави у разним тумачењима пре него што је коначно ушла у науку.

На питање како је дошло до тога да се велике стене налазе усамљене у равницама, далеко од других сличних стена одговарано је на разне начине, већином погрешно. Пре свега, појавило се библиско објашњење према коме је потоп, који је некад прекрио целу земљу, померио стене с једног места на друго. Емануел Сведенборг био је први научник који је изнео овакво мишљење 1719 године. Па и касније, 1740, тврдио је Американац Данијел Тилијас нешто слично, само се није упуштао у порекло потопа. Ипак је врло тачно приметио да су гранитне стене све заобљеније што су даље од планина из којих су потекле. Бенџамин Девид, такође Американац, приметио је крајем 18 века велике наслаге стена око америчког Горњег Језера. Он је сматрао да је узрок њиховог нагомилавања био земљотрес, вулканска ерупција или изливање језера. На лед није ни помислио.

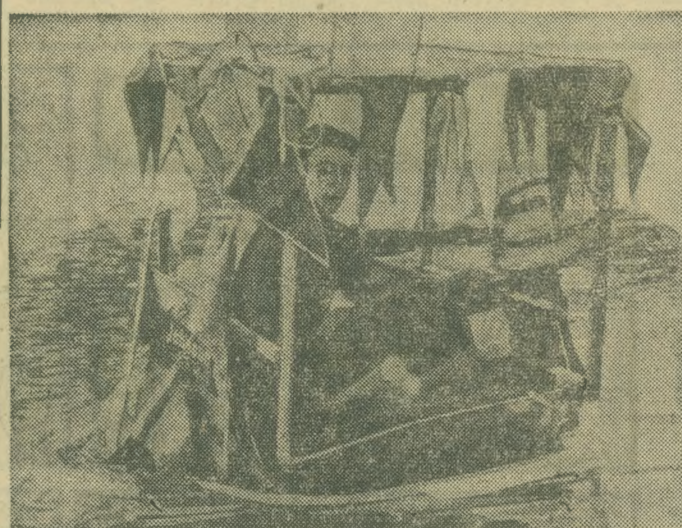
Многи енглески природњаци почели су врло рано да траже у ледницима узрок за разне појаве на земљиној површини. Али јавиле су се сумње, јер нико на површини постојећих ледника није приметио стене и камење. Један фабрикант изнео је мишљење да се стене које покрећу ледници налазе испод леда.

Но, било је већ тада и тачних мишљења, нарочито у Швајцарској где је остало још доста ледника. Швајцарски природњак Шојхцер сматрао је да је узрок кретања ледника вода, која пуни пукотине па се одмах затим замрзава. То је било 1723 године. До сазнања да снага која покреће ледникe није ништа друго до земљина тежа дошао је 1802 године, природњак Плејфер. Први је он запазио колико је огромна тежина ледника који носе са собом стене и остављају их тамо где се топе. Двадесетак година касније, изнео је швајцарски инжењер Венец мишљење да се лед некада простирао много даље него што је то у његово време био случај. После дужих дискусија, он је објавио књигу о томе како је највећи део Европе био некад под ледом. То је било прво тврђење ове врсте, прво помињање леденог доба.

Венецове теорије продубио је његов пријатељ Шарпантје, али су га научници дочекали с потсмехом. Питали су га између осталог, ко је истопио лед. Велики зоолог Луј Агасиц и сам је испрва сумњао у Шарпантјеова тврђења, али, кад је заједно са њим посетио леднике у Швајцарској, сложио се, па је почео и да пише о том леденом периоду, кад се лед пружао, како је он сматрао од северног пола до Алпа. Пошто је и Шарпантје припремао књигу, наљутио се на Агасица и прекинуо с њим сваку везу.

Године 1846 отишао је Агасиц у Америку, где је предавао на Харвардском универзитету. Тамо је проширио своју теорију о постојању леденог доба и на Америку. Савремени метод утврђивања геолошких периода помоћу угљеника 14 — потврдио је његове теорије.

Број противника леденог доба међу научницима смањивао се све више, али су они најтврдоглавији заступали своја погрешна мишљења све до XX века.

ЖЕЛИТЕ ДА УШТЕДИТЕ НОВАЦ?
ОВО ЈЕ МАЛИ БРОД КОЈИ УСТВАРИ МОЖЕТЕ САМИ ДА НАПРАВИТЕ. РАМ ОД ЛЕТВИЦА ПОСТАВИТЕ НА УНУТРАШЊУ АУТОМОБИЛСКУ ГУМУ И ИМАЋЕТЕ ЧАМАЦ НА КОМЕ ЋЕ ВАМ МОЖДА МНОГИ ПОЗАВИДЕТИ

НАЈПРОСТИЈИ ЧАМАЦ ЈЕ БИО САГРАЂЕН ОД ДВЕ АУТОМОБИЛСКЕ ГУМЕ. МОТОР ЈЕ БИО УГРАЂЕН У СРЕДИНИ ЈЕДНЕ ОД ЊИХ

РОЂЕНДАНСКИ КОЛАЧ СА СВЕЋАМА НЕМА МНОГО ПОМОРСКИХ КВАЛИТЕТА АЛИ ЈЕ ИПАК ДОБИО НАГРДУ. МОТОР ЈЕ БИО „УГРАЂЕН" У САМ ЦЕНТАР КОЛАЧА

Земљино језгро као нови извор сировине и енергије

Многе досад искоришћаване сировине су при крају и питање је само деценија када ће се исцрпсти. Док се ти извори сужавају човечанство нагло расте. Да би се обезбедиле потребе, значи, морају се наћи нови извори сировина. Због тога се све више копа по земљиној утроби, јер се сматра да су ту сигурни извори енергије и сировина.

Познато је да улазећи у дубину земље сваких 30 метара доносе по један степен топлоте више, тако да у дубини од 50 километара температура достиже 1.300 Целзијусових степени. То је таква температура да се на њој топи већина метала и минерала. Уколико би се даље продирало у језгро температура би расла од 5 до 10.000 степени.

Постигнућа у области атомистике довела су до кориговања постојећих схватања о настанку и саставу Земље. До недавно су научници сматрали да су високе температуре испод Земљине коре последица тога што је Земља настала од Сунца. Примљена топлота је сачувана испод охлађене коре, а Земља се постепено даље хлади.

Сада научници мисле да високе температуре нису наслеђе од Сунца већ да наступају услед распадања радиоактивних елемената. Зато не треба страховати да ће се Земља хладити, већ, напротив, и даље загревати.

Али, да би се овакви закључци и хипотезе потврдили потребно је да се продре до усијаног језгра. Пошто је Земља налик на друге планете и метеорите, постоји мишљење да се и у њој налазе гвожђе и минерали. Захваљујући земљотресима, вулканима и научним испитивањима дошло се и до других закључака о саставу језгра Земље. По некима — то су разни слојеви који се углавном састоје из гвожђа и никла. Према другима горњи слој земље, дебео око 30 километара, састављен је из разних минерала, лапора, кречњака, песка, порфира и гранита. Други слој који захвата даљих 40 километара састоји се углавном од базалта. Следећа два слоја чине углавном гвожђе и никл.

Јапански научници су начинили обиман програм испитивања језгра Земље који су назвали „Нацрт Nife", према најнижем слоју који се у науци зове Nife (по хемиским симболима никла и гвожђа). Његово извођење би стајало близу 2 милијарде долара, а требало би да га обаве амерички стручњаци у Пацифику крај Филипина јер овде земљина кора треба да је најтања. У вези са остварењем овог нацрта врше се већ и прве припреме. Сматра се да би то био једини начин за тачно утврђивање састава наше планете и резерви које се у њој скривају.

ПРИПИТОМЉЕНЕ ВИДРЕ

Фармер Лијер, из Минесоте, дуго времена се интересовао за живот видри и када је пре 25 година неколико младунчади остало без мајке решио се да их усвоји. Код куће је начинио базен и пустио их у њега, а хранио их је што је боље умео. За кратко време оне су се толико одомаћиле да су чак улазиле слободно и у кућу. Данас их он има више од 150 у свом базену и све су у великом пријатељству с њим. Фармер је дао свакој име и оне се на њих одазивају. Најстарија међу њима „Тара" има 19 година. Постале су чак и његови пратиоци када иде у шуму.

Ово пријатељство има и други, већи значај за самог Лијера: прочуо се као прави стручњак за видре и није редак случај да му се и научници обраћају за мишљење.

ОСТАВЉЕН...

Група од осамдесет исељеника кретала се лагано кроз густу шуму ка реци Јелоустон.

Џуџ Глас који се придружио групи да би је снабдео месом ишао је са још двојицом трапера нешто напред не би ли наишао на какву дивљач. Цело пре подне су узалуд претраживали жбуње и ретке пропланке али осим неких дивљих птица ничега није било. И када се најмање надао Глас одједном готово налете на једног огромног гризлија који је лежао у песку. Пре него што је трапер успео да опали из своје остраге или да се окрене и побегне, разбеснели медвед га зграби. Настаде гушање на живот и смрт. Уто пристигоше и пратиоци који у последњем тренутку успеше да убију звер. Али Глас је био тако изуједан и рањав да је непомично лежао на земљи без знака живота.

Ми смо га сахранили...

Исељеници, кад ускоро стигоше, видевши да Глас није у стању да иде даље, понудише награду од 80 долара двојици добровољаца који би остали са Гласом док се не опорави или док не подлегне ранама, што је било вероватније. Како су се налазили на индијанској територији задржавање целе групе могло је да буде судбоносно за све.

После дужег размишљања пријавише се двоје. Шест дана што су их провели сами у шуми у сталном страху да их не пронађу Индијанци чинили су им се као шест година. А онда, пошто им је почело нестајати хране и видећи да се Глас никако не опоравља они покупише његове ствари и оставише га да умре јер нису имали снаге да му прекрате муке. После неколико дана стигоше исељенике и показавши Гласову пушку и друге ствари изјавише да је трапер умро и да су га сахранили.

Али Глас није био мртав иако се борио са смрћу. Схвативши да је остављен сам себи он не паде у очајање већ, напротив, то пробуди у њему нову вољу за животом. У близини се налазио један мали поток. Глас се некако довуче до њега и ту пронађе жбун са купинама. Остао је на том месту неколико дана док му се није мало повратила снага. А онда се одлучи да крене ка тврђавици Кајова која се налазила на реци Мисури неких 150 километара од места на коме је био. Требало је много храбрости и воље, а он није имао ни толико снаге да се држи на ногама.

Учини му се да чује завијање вукова

Вукао се од стабла до стабла. Сваки час је застајао да би после неког времена кренуо даље, прешао неколико стотина метара и опет исцрпљен пао. Пролазили су сати, прошао је један дан, пала је ноћ, а затим друга. Био је гладан и свестан да ако убрзо не нађе нешто за јело неће успети да се сутрадан опет подигне. Налазио се у неком пределу ниских жбунова где је просто врвело од зечева. Покуша да направи лук и стрелу али како код себе није имао ни ножа ни канапа то му не пође за руком и он настави да се вуче.

Негде око вечери кад је већ први сумрак почео да обавија дрвеће учини му се да чује завијање вукова. У првом тренутку се уплаши али му затим искусно уво ловца рече да се то вуци негде хране а када има за њих јела значи остаће нешто и за њега.

После кратког времена он изби на једну чистину где је неколико вукова раздирало дивљег бивола вероватно тек рашчерећеног. Заклонивши се у шипраг Глас сачека да се вукови нахране а онда пошто су постали безопасни, он пође ка њима машући великим гранама да би их заплашио. Када се они заиста разбежаше он прије биволу и пошто није могао да запали ватру поче да једе сирово месо.

Овај неочекивани, али обилан оброк даде му нове снаге. Помоћу једног шиљатог камена он успе некако да отсече велике комаде меса, умота их у своју кошуљу задовољан што ће и следећих неколико дана имати шта да једе. Рано узору следећег дана настави пут.

На обали је нешто светлуцало...

Време је пролазило. Дани су се низали један за другим. А он је стално ишао. Бивољег меса више одавно није било. Хранио се само купинама које је с времена на време налазио, пресним печуркама и травом. Ране иако зарасле болеле су га. Чинило му се да је у агонији и само је ванредна воља могла да га држи на ногама. Стално је говорио себи: „Још само десет корака па ћу лећи". Али када би прошао тих десет корака поновио би исте речи: и од десет корака постајале су стотине, хиљаде, десетине хиљада корака. А онда, одједном, као што се то често у животу дешава, цела се ситуација из основа измени — пред њим се нагло разреди шума и он се нађе на обали реке. Вичући својим слабим гласом од среће он се сјури до воде.

Пошто се умио и одморио поче да размишља како да се спусти низ реку. Није имао секиру да би направио сплав. Али је можда негде лежало неко дебло помоћу кога би се спустио низ ток. Цело то поподне је провео тражећи дрво. Најзад пошто га нађе поче каменом да рије земљу око његовог корена. Посао је био спор и напоран јер је и земља била сува и тврда. Ускоро почеше да му крваве прсти. Због мрака је морао да прекине посао али решен да га сутра заврши.

Пође натраг до воде да би се умио. Таман је био замочио руке у хладне таласе када угледа да се далеко поред обале нешто светлуца. У првом тренутку није могао да верује својим очима. Ватра! Јасно је видео црвену светлост и чак му се чинило како поред ње промичу људи. Руке су му дрхтале а у грлу је почело нешто да га стеже. Зар је то могуће? Људи!

„Поново жив"

Хтеде да потрчи. Али га нешто нагло заустави. Кроз главу му прође: „А, ако су Индијанци?" Сви закони прашуме су говорили да би требало прво проверити, али он није био ни физички ни духовно више за то способан. И када му још мирис печеног меса додирну ноздрве он као без душе потрча тамо.

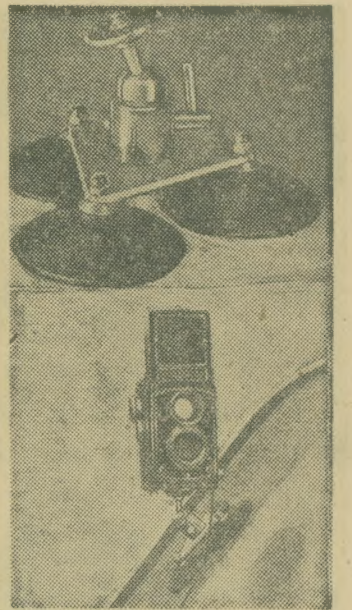
Имао је среће, јер га нису дочекали црвени ратници, већ једна повећа група трапера који су у неколико чамаца пловили за тврђаву Бели и ту прекинули пут да би провели ноћ. Није било мало њихово изненађење када су угледали Гласа, у ранама и ритама, измученог и зараслог у огромну браду.

Пошто су га нахранили и дали му сваки по неки део одеће, узеше га у један од својих чамаца и сутрадан кренуше даље на пут.

Како су трапери путовали лагано, често се задржавајући да би поставили замке, Гласу, који се већ сасвим опоравио, почело је да се чини путовање сувише дугим и зато он реши да се опрости од својих спасилаца и краћим путем, сувим, стигне до тврђаве Кајова која му је и била циљ. Трапери покушаше да га одврате од тога, али без успеха. Дадоше му онда пушку, ловачки нож и велики завежљај са храном.

Сам у шуми, али сада здрав и наоружан, искусни трапер се осећао потпуно у свом елементу. Кораци су му били лаки и брзи. И док се приближавао свом циљу није ни слутио да је управо избегао сигурну смрт: трапере су већ следеће ноћи по његовом одласку изненадили на спавању Индијанци и све их скалпирали.

Када су у Кајови угледали Гласа нико није веровао својим очима. Трапери који су га пре више од 30 дана „сахранили" нису сачекали да се с њим погледају у очи — нестали су и нико их више у тим крајевима није видео.

УМЕСТО ФОТОГРАФСКОГ СТАТИВА

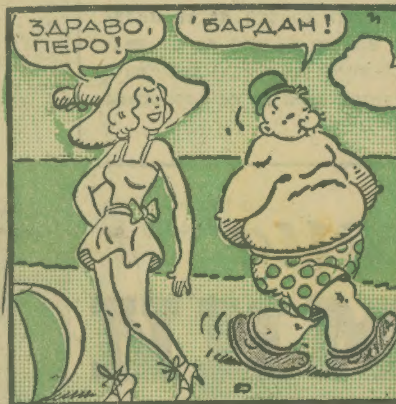
Фотографи сад могу свој сталак за фотографски апарат да носе у џепу. Овај нови изум се састоји од три гумене купе и дела на који се причврсти апарат. Гумене купе имају особину да се добро прилубе уз сваку глатку површину од стакла, метала или дрвета.

*

СУНЦЕ ЋЕ СЕ ВИДЕТИ ЈАСНИЈЕ

Начињена је нова телевизијска камера која ће помоћи астрономима да виде Сунце јасније него досад. У балону који треба да се дигне до 25.000 метара биће телескоп са уграђеном камером. Телескопом ће се управљати са земље.

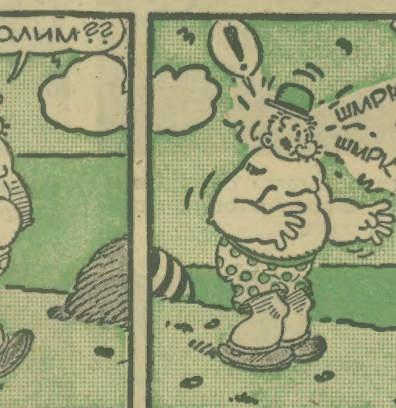

За новоградње нове облоге

Захваљујући проналаску окси-ацетиленске цеви помоћу које се производи температура од 3.900 степени Целзијевих, могућно је смекшати и најтврђе камене стене, као што је гранит. Ако се млаз велике топлоте управи на површину једног каменог блока, спољна страна ће убрзо постати глатка и сјајна као стакло. Сем тога, тако углачана површина остаје дуго година савршено чиста, јер не прима ни прашину ни гар. Кварцит, као и неке друге стене досад нису коришћене у архитектури, јер су сувише чврсте. Нови начин омогућава човеку да савлађује најотпорнији камен и да тако обогати фасаде нових зграда плочама које су много лепше и, што је још важније, далеко чвршће од свих материјала који су му досада стајали на располагању.

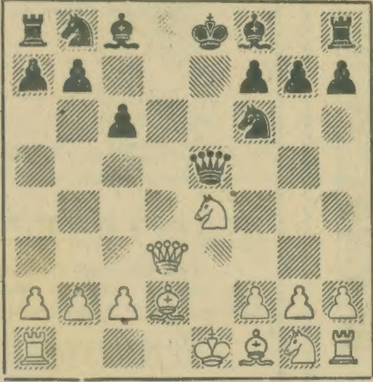
Учимо шах

LXXII

Директан напад на краља са две стране назива се двојним шахом. То је опасан напад и врло често доводи до пораза играча који је нападнут.

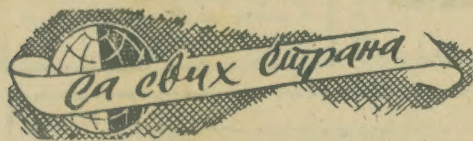
Два велика и чувена мајстора, Рети и Тартаковер ,одиграла су на турниру у Бечу, 1910 године, партију у којој је дошло до двојног шаха. Комбинација је праћена жртвама и тако је смишљено изведена да је ушла и у шаховску литературу.

Рети је био бели. После седмог потеза црног фигуре су биле овако размештене:

Тартаковер напада Ретијевог скакача. Место да брани тако важну фигуру, Рети прави велику рокаду: 8. 0—0—0, Сф6:е4 (Рети жртвује скакача, па одмах затим и даму!) 9. Дд3—д8+! Ке8:д8 (Тартаковер је морао да носи белу даму). 10. Лд2—г5++ (напад на краља ловцем и топом! Двојни шах!) 10... Кд8—ц7 (да је ишао краљем на поље е8, црни би одмах био матиран топом, али и овако исто му се пише). 11. Лг5—д8 мат.

Жртва скакача и даме, двоструки напад на противничког краља и — победа! Мајсторска победа!

Око 600 милиона литара разних производа протече свака 24 часа, у току читаве године, кроз нафтоносне цеви у Америци. Цео систем је веома разгранат а целокупна њихова дужина износи 350.000 километара. Мрежа којом се спроводи природни гас дуга је 800.000 километара.

* * *

Направа у виду календара производи се у Америци. Она показује датуме и дане било које године од 45 године пре наше ере до 2.599 године нове ере и то упоредо по старом јулијанском и новом грегоријанском календару. Она чак показује у две боје све земље у свету, њихове главне градове, врсту административне управе, као и многе опште податке о температури, светлости, мерама и другом.

* * *

Справа која одређује време посете израђена је у Западној Немачкој. Она стоји на столу директора и ако он нема много времена за разговор са посетиоцима, машина на „љубазан" начин скрати време посете. Механизам се састоји из четири мала пешчана сата.

Испод сваког пише понешто: упознавање, пређимо на ствар, пожурите и готово. Кад песак истекне из сва четири сата, посетилац зна да је време да напусти директора.

* * *

До 1650 године број становника у свету само се незнатно повећавао, углавном због епидемија, поплава, суша, ратова и других недаћа и достигао цифру од 500 милиона. Међутим, за последња три века овај број се више него упетостручио — 2.800,000.000 и не показује никакве знаке заустављања. Последњи извештај Уједињених нација каже да ће до 2.000 године лице земље бити покривено са 6.250,000.000 људских бића.

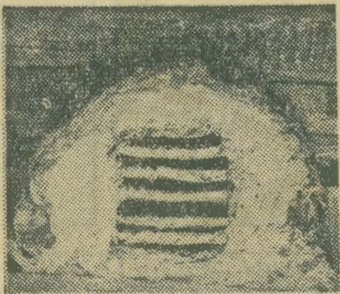
* * *

Површинске таласе од нуклеарне пробне експлозије на Маршалским Острвима, удаљеним преко 11.000 километара, регистровали су сеизмографи Ламонтове геолошке опсерваторије са Колумбија универзитета.

* * *

Рекордну висину од 44.500 метара постигао је амерички балон који скупља податке о времену. Инструменти су при том лету забележили да је температура на висини од 16 километара минус 65 степени Цејзијусових. Ова мерења метеоролози користе приликом давања својих прогноза.

Да ли знате?

ДЕСЕТ СПРАТОВА

Ретко би ко могао да погоди чије је ово архитектонско дело. А фотографа је баш то привукло — снимио је ово осиње гнездо од десет спратова.

ДУШЕЦИ И ЈАСТУЦИ ПО ЖЕЉИ

Један трговац из Лондона, пошто је патио од дуготрајне несанице, решио је да усаврши сва средства потребна за удобно спавање. Данас се у његовој радњи могу наћи: троугласти, правоугаони и покретни душеци. Измислио је око 50 врста јастука: циновски — за дубок сан, тешке, еластичне, чак и у облику срца, и разне друге.

НАЈЧУДНИЈЕ НА СВЕТУ...

У Великој Британији је проглашен за „најчуднији на читавој земаљској кугли" један брачни уговор склопљен недавно пред матичарем у једном лондонском предграђу. У том уговору налази се и једна обавеза подједнака за оба супружника: ни муж ни жена не смеју путовати на Месец — иначе ће се раскинути брак на штету прекршитеља.

ВАКЦИНАЦИЈА ПРОТИВ ГРИПА ЗА СРЧАНЕ БОЛЕСНИКЕ

Друштво америчких кардиолога саветује срчаним болесницима као и онима који пате од разних поремећаја крвних судова, вакцинисање против грипа. За срчане болеснике грип је опасно обољење и може да узме катастрофалне размере— кажу стручњаци. Потребно је зато да послушају савет лекара и приме заштитну вакцину јер је искуство показало да су нарочито они и плућни болесници изложени већим опасностима од грипозног обољења него остали људи.

ШЛЕМОВИ БРОТИВ БУКЕ

Позната је ствар колико бука може неповољно да делује на човека и докле може да га доведе ако је она дуготрајна и јака. Зато се људи боре против ње. На првом Конгресу против буке приказани су шлемови за оне који раде у индустриским одељењима где је бука неподношљива.

ПРЕКО ОЧЕКИВАЊА...

Иако је Рихард Штраус познат највише као композитор опера и нарочито по својим валцерима, он је у првом реду у историји музике остао као симфоничар, јер се чак и у његовим операма осећа тај стил.

Компоновао је осам симфониских поема: Тил Ојеншпигел, Дон Жуан, Дон Кихот, и друге, и три симфоније: Ф-мол, Симфонију доместику 1903 године, а тек после дуже паузе (1915) завршава још једну под именом „Симфонија Алпа". Рођеном Баварцу Алпи су били прирасли за срце и он им посвећује 21 став у тој својој симфонији.

КИТОВО МЕСО У КОНЗЕРВАМА

Независно од риболоваца других нација Норвежани и Енглези су још пре 1939 прерађивали сваке године око 600.000 тона посног китовог меса. Само мањи део био је дехидрисан и коришћен као храна за стоку и ђубриво, док се остатак бацао натраг у море.

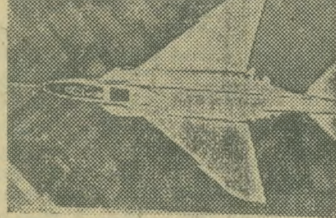
У Немачкој је већ од 1936 године покушано да се месо преради како би се могло употребити и за људску исхрану. Професор поморске физиолошке школе у Немачкој Казе, тврди да ће, захваљујући данашњем брзом напретку технике, ускоро моћи да буду отворене касапнице у којима ће се продавати очувано китово месо. Он сматра да се оно не разликује много од јунећег јер су сисари слични међу собом. Поред овога биће пуштено у продају и китово конзервисано месо.

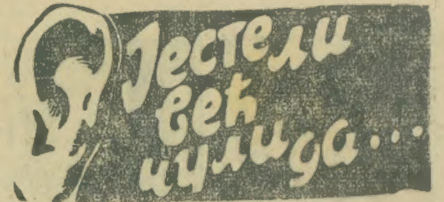
ЗНАТНО МАЊИ...

После дужег проучавања двојица научника са калифорниског Технолошког института у Пасадени установили су да је антарктички континент знатно мањи од свог леденог покривача као и да је површина земљиног масива Антарктика испод морске површине већа него што се досад мислило.

УДВОСТРУЧЕНА БРЗИНА ЗВУКА

Ово је први лет авиона са два млазна мотора од којих сваки ствара притисак од 7.000 килограма. У лету достиже двоструку брзину звука.

... захваљујући дебелом слоју масти испод коже, туљани могу сатима да спавају на леду не осећајући хладноћу.

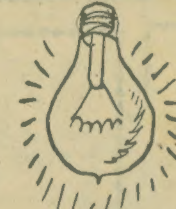

... после Амазоне, велика афричка река Конго најбогатија је водом од свих река у свету. Конго даје Атлантском Океану 40.000 до 70.000 кубних метара воде у секунду.

... постоји једна врста мрава који се зову мрави-амазонке. То су уствари мрави-ратници чије су вилице прилагођене једино за борбу. Они не граде мравињаке и не скупљају храну.

... код женке барског дабра млечне жлезде налазе се на леђима.

... у великим фабрикама за израду електричних сијалица, машине које израђују стаклене сијаличне балоне имају дневни капацитет од једног милиона.

... за израду једног источњачког тепиха, од 12 квадратних метара, потребно је 15.000 радних часова. Ту није урачунато време утрошено за предење и бојење вуне.

... индиски лекари вршили су пластичне операције носа још пре две хиљаде година. Тврди се чак да је и византиском цару Јустинијану један индиски лекар „дотерао" нос који му је у једној бици непријатељ „окрњио".

... док је млад, галеб може да се припитоми.

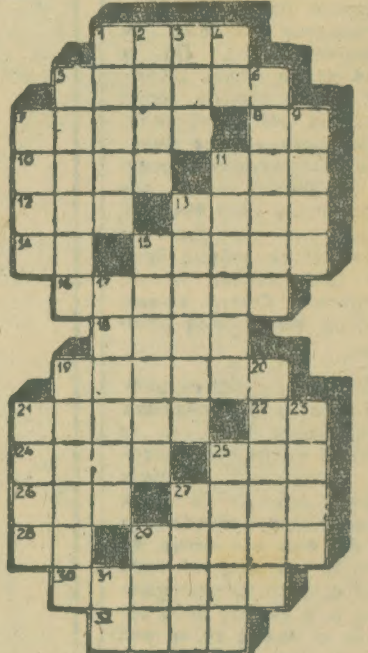
... У источним крајевима Енглеске рогатој марви редовно дају пилуле за умирење које треба да отклоне штетно деловање аутомобилске и авионске буке на здравствено стање стоке, јер због ларме она губи у тежини. Стока која редовно добија ове пилуле почиње убрзо поново да се гоји.

... има ракова, као што је например, такозвани „биргуслатро" који су у стању да отворе и кокосов орах.

Водоравно: 1) врста брода; 5) француски сликар класичар; 7) атмосферски талог; 8) хемиски знак за сребро; 10) предмет о коме се расправља; 11) прва позната немачка песникиња; 12) река у Аустрији; 13) султанат на Арабиском Полуострву; 14) два слова; 15) део авиона (множ.); 16) старо име за Пелопонез; 18) француски сликар, претставник импресионизма; 19) јапанска одећа; 21) ограђен простор за пливање; 22) показна заменица; 24) лука на Арабиском Полуострву; 25) врста тканине; 26) шиб; 27) део Лондона; 28) два слова; 29) висораван у Азији; 30) врста дрвета; 32) део коњске опреме.

Усправно: 1) немачки композитор; 2) наша прва филмска глумица; 3) брдо у Малој Азији; 4) упитна заменица; 5) седница свих чланова једног тела; 6) врста папрати; 7) врста игре; 9) држава у Африци; 11) римски историчар; 13) једна од САД; 15) прибор за упаљач; 17) грчки јунак из Тројанског рата; 19) жалфија; 20) запаљење уха; 21) град у Италији; 23) траг дивљачи; 25) највеће острво из групе Малосундских Острва; 27) река у Босни; 29) страно мушко име; 31) два слова.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) ариш; 5) тресет; 7) Ириг; 8) Лим; 10) Сијам; 12) ра; 13) етан; 15) ос; 17) Анана; 19) КПК; 21) орао; 22) Олонос; 24) орар; 25) Деј; 27) стрип; 29) ре; 30) Кола; 32) кг; 34) нанос; 36) сни; 38) тона; 39) Уганда; 41) обоа.

Усправно: 1) арије; 2) регата; 3) Ис; 4) Шел; 5) три; 6) Тир; 7) исток; 9) Макао; 11) Манон; 14) народ; 16) „Спорт"; 18) Насер; 20) Кларк; 23) Орион; 24) Есекс; 26) Јелса; 28) платно; 31) анода; 33) гну; 35) она; 37) Иго; 40) аб.

Дедине вештине

Колико је часова?

— Колико је часова? — питао је једног дана неко Питагору.

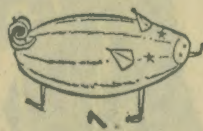
— Остаје још од дана два пута по две трећине од онога колико је већ протекло, — одговори филозоф.

Пошто дан има 24 часа, колико је било онда кад је Питагора упитан?

(Било је 16 часова, 17 минута и 8 секунди).

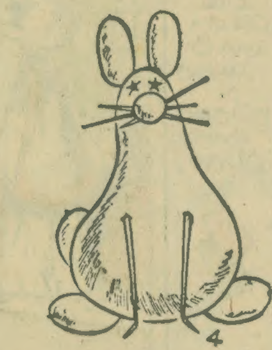
Шта можете да направите од воћа и поврћа

Помоћу воћа и поврћа, оловке, ножа и пакпапира, можете направити разне животиње и птице. Биће интересантне зато што је свака друкчије боје него у природи.

1) Зелено прасе. Са једног повећег крставца отсеците један крај, који ће, тако затубаст, претстављати њушку; у њему избушите две рупице — то су ноздрве; реп и уши направите од лепо исечене шаргарепе, а ноге од чачкалица.

2) Жута патка. Тело ће јој бити од жуте, криве бундеве. а кљун, реп, крила и ноге од шаргарепе.

3) Лепи паун. Једна повећа крушка ће добро послужити као тело. Реп му направите од листа купуса, а кљун и шапе од комадића шаргарепе.

4) Плашљиви зека. Крушка ће му бити тело. Нос, уши, задње шапе и реп од боровнице, а од чачкалица му направите бркове и предње ноге.

5) Мачје главе. Велика поморанџа ће претстављати главе а комадићи њене коре ће бити уши. Од чачкалица направите бркове, а тушем исцртајте нос и уста.

6) Кученце. Тело је од банане, а шапе од зрна грожђа. Клемпаве уши и реп направите од пакпапира, а очи нацртајте тушем.

ТЕЛЕСНИ РАД

– Перо, откад ти то сам завијаш цигарете? Пр си их, куповао гото-

ве, · упита га један пријат гљ.

– Пре да, али сада морал овако. Лекар ми је пре поручио телесни рад.

АУТОДИДАКТ

— Ујка Пајо, шта је аутодидакт?

— То је човек који је свој сопствени учитељ.

— Тако! А ко га онда туче кад не зна лекцију?

СВЕ У СВОЈЕ ВРЕМЕ

— Децо, ко зна да ми каже када је најпогодније да се јабуке беру? — поставио је питање учитељ.

Јавио се одмах Гаја:

— Молим лепо, најзгодније време за брање јабука је када су пси везани.

ПИТАЊА и одговори

Кад је била премијера опере „Кармен"?

Шта је жуква?

ОДГОВОР

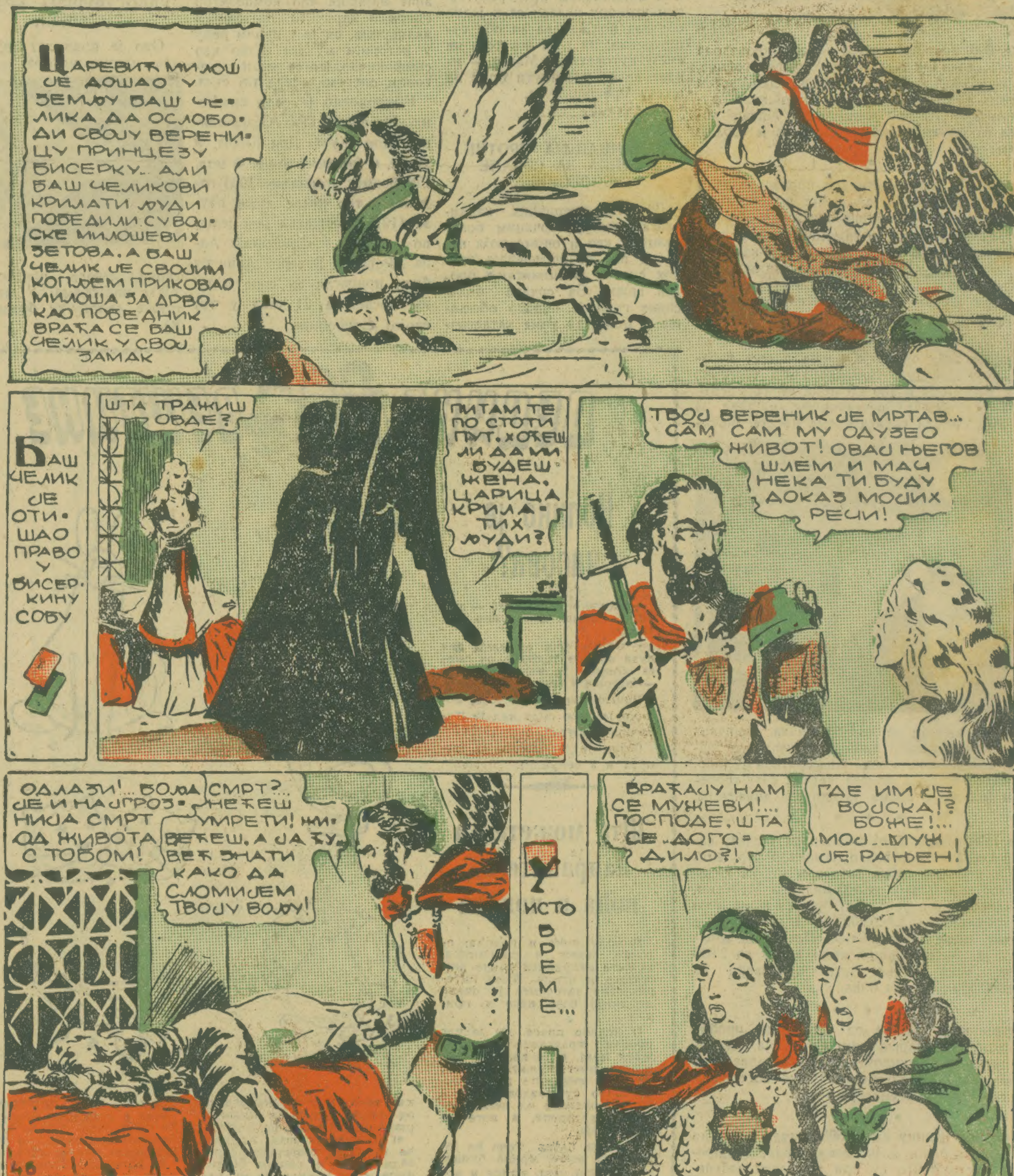
ПРЕМИЈЕРА ОПЕРЕ „КАРМЕН" од Бизеа била је 3 марта 1875 године у Опери комик у Паризу. Публика није била одушевљена претставом, а критика је била жестока: напала је фабулу и прогласила је „неморал-

ном", а за певачке партије рекла да су „потпуно препуштене галами и збрци оркестра". Па и поред такве осуде, „Кармен" је за годину дана доживела 45 претстава. Ујесен исте године изведена је с великим успехом у Бечкој опери, где је „започела свој тријумфални пут ка светској слави". Осам година доцније 1883, поново је на репертоару Опере комик и више није била скинута.

ЖУКВА (жука) се употребљава у дубровачком крају, каже Вук, и за предење пређе, па наставља: „Она се најприје метне у море те се киселми неколике недјеље дана, по том се метне те преноћи у слаткој води да се ослачи, по том умачући је у слатку воду трља се о камен те се оно што је као дрво изломи и поиспада, и остане само влакно као у лана". Жуква се у горњем приморју назива брнистром.

БАШ ЧЕЛИК

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић, Београд, Македонска 31 — Издаје и штампа „Политика", штампарско-издавачко предузеће Београд, Македонска 31. — Тек рач. број 101-707/1-82. Поштански фах 124. — Претплата за нашу земљу: годишња 900, полугодишња 450; за иностранство: годишња 1.200, полугодишња 600 динара. — Рукописи се не враћају